

ТЕТЬЯНА КОЧНУЄВА РАМАЧ, ОКСАНА МАРТИНЮК

ВИВЧАЄМО МОВУ, ЗБЕРІГАЄМО ТРАДИЦІЇ

UČIMO JEZIK,
ČUVAMO TRADICIJE
II. dio

9 789538 108051

**ВИВЧАЄМО МОВУ,
ЗБЕРІГАЄМО ТРАДИЦІЇ - II ЧАСТИНА**

**UČIMO JEZIK,
ČUVAMO TRADICIJE II. DIO**

Книга для дітей – knjiga za djecu

Osijek, 2023.

Видавець - Nakladnik

Українська громада Республіки Хорватія - Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske

За видавця – Za nakladnika

Владо Карешин – Vlado Karešin

Автори- Autori

Тетяна Кочнєва Рамач, Оксана Мартинюк – Tetyana Kochnyeva Ramač, Oksana Martinjuk

Рецензент – Recenzent

Snježana Birtić, prof. pedagogije

Редакція - Uredništvo

Оксана Мартинюк, Тетяна Кочнєва Рамач, Нівес Романек
Oksana Martinjuk, Tetyana Kochnyeva Ramač, Nives Romanjek

Лектор: Lektor

Nives Romanjek, prof. hrvatskog jezika
Oksana Martinjuk, prof. ukrajinskog jezika

Графічний дизайн та комп'ютерна верстка – Dizajn i kompjuterski prijelom

Grafika d.o.o. Osijek

Друкарня - Tisak

Grafika d.o.o. Osijek

Тираж – Naklada

250 примірників – 250 primjeraka

Друкується за підтримки – Knjiga je tiskana uz potporu

Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія
Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske

Міністерства науки і освіти Республіки Хорватія
Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske

Представниці української національної меншини BCO
Predstavnice ukrajinske nacionalne manjine VSŽ

ISBN 978-953-8108-07-5 tiskano izdanje

ISBN 978-953-8108-08-2 e-izdanje

**CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001210952**

SADRŽAJ

КРАЇНА УКРАЇНА / DRŽAVA UKRAJINA.....	5
ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ / DRŽAVNI SIMBOLI UKRAJINE.....	6
СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ - МІСТО КИЇВ / GLAVNI GRAD UKRAJINE JE KYJIV.....	8
РІЧКИ УКРАЇНИ / RIJEKE UKRAJINE.....	9
РІЧКА ДНІПРО / RIJEKA DNJIPRO.....	10
КАРТА УКРАЇНИ / KARTA UKRAJINE.....	11
ОБЛАСТІ УКРАЇНИ / ŽUPANIJE UKRAJINE.....	11
ОБЛАСНІ ЦЕНТРИ УКРАЇНИ / GLAVNI GRADOVI UKRAJINSKIH ŽUPANIJA.....	12
ПІВОСТРІВ КРИМ / POLUOTOK KRIM.....	13
ЧОРНЕ МОРЕ / CRNO MORE.....	15
АЗОВСЬКЕ МОРЕ / AZOVSKO MORE.....	17
УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ (АБЕТКА, АЗБУКА) / UKRAJINSKA ABECEDA.....	19
ЯКА ЦЕ БУКВА? / KOJE JE OVO SLOVO?.....	22
ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ / OSOBNE ZAMJENICE.....	24
ЗНАЙОМСТВО / UPOZNAVANJE.....	26
ШКІЛЬНІ ПРЕДМЕТИ / ŠKOLSKI PREDMETI.....	28
РІК. ДВАНАДЦЯТЬ МІСЯЦІВ РОКУ / GODINA. DVANAEST MJESECI U GODINI.....	29
1. СІЧЕНЬ / SIJEČANJ.....	29
2. ЛЮТИЙ / VELJAČA.....	29
3. БЕРЕЗЕНЬ / OŽUJAK.....	30
4. КВІТЕНЬ / TRAVANJ.....	30
5. ТРАВЕНЬ / SVIBANJ.....	30
6. ЧЕРВЕНЬ / LIPANJ.....	31
7. ЛИПЕНЬ / SRPANJ.....	31
8. СЕРПЕНЬ / KOLOVOZ.....	32
9. ВЕРЕСЕНЬ / RUJAN.....	32
10. ЖОВТЕНЬ / LISTOPAD.....	32
11. ЛИСТОПАД / STUDENI.....	33
12. ГРУДЕНЬ / PROSINAC.....	33
НАЙВІДОМІШІ УКРАЇНСЬКІ СТРАВИ / NAJPOZNATIJA UKRAJINSKA JELA.....	34
БОРИЦЬ / BORŠČ.....	34
КУЛІШ / KULIŠ.....	34

ВАРЕНИКИ / VARENYKY	35
КУТЯ / KUTJA	37
УЗВАР / UZVAR	38
КОЛЯДКИ / KOLJADE	40
ОДЯГ / ODJEĆA	43
УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ / UKRAJINSKA NARODNA ODJEĆA (NOŠNJA)	46
ЕЛЕМЕНТИ ТРАДИЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО ОДЯГУ / ELEMENTI TRADICIONALNE UKRAJINSKE ŽENSKJE ODJEĆE	47
ЕЛЕМЕНТИ ТРАДИЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЧОЛОВІЧОГО ОДЯГУ / ELEMENTI TRADICIONALNE UKRAJINSKE MUŠKE NOŠNJE	51
РОСЛИНИ / BILJKE	55
КАЛИНА HUDIKA	55
ВЕРБА / VRBA	56
ТОПОЛЯ / TOPOLA	57
ВИШНЯ / VIŠNJA	59
БАРВІНОК / ZIMZELEN	60
СОНЯШНИК / SUNCOKRET	61
ВОЛОШКИ / RAZLIČAK	63
МАК / MAK	64
МАЛЬВА / SLJEZ	65
ЧОРНОБРИВЦІ / KADIFE	66
ПТАХИ.	71
ЛЕЛЕКА / RODA	71
СОЛОВЕЙ / SLAVUJ	72
ЖУРАВЕЛЬ / ŽDRAL	73
ЗОЗУЛЯ / KUKAVICA	74
ГОЛУБ / GOLUB	75
ЖАЙВОРОНОК / ŠEVA	76
ЛАСТІВКА / LASTAVICA	77
ЛЕБІДЬ / LABUD	78
СОКІЛ / SOKOL	79
ЧАЙКА / GALEB	80
ПИСАНКА / PISANICA	86
RECENZIJA	88

КРАЇНА УКРАЇНА

Україна розташована на материкі Євразія, у його Європейській частині. За площею Україна має 603,7 тис. км² і посідає друге місце серед країн Європи та сорок четверте - серед країн світу. Україна - найбільша країна за площею серед країн Європи.

Україна межує суходолом із сімома державами: *Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, Росією, Білоруссю та Молдовою.*

Морський кордон Україна має з *Румунією і Росією.*

Відкрите море на півдні відділяє Україну від трьох держав - *Болгарії, Туреччини, Грузії.*

Великі міста України: Київ, Дніпро, Запоріжжя, Херсон, Черкаси - побудовані вздовж *річки Дніпро*. Він є найбільшою судноплавною річкою України.

Більша частина сільськогосподарських угідь України розташована в зоні чорноземів. Ще 100 років тому зразок чорноземів з України був вивезений до Парижа і досі зберігається там як еталон найродючіших у світі земель.

В Україні є моря і ріки, озера і гори, ліси і степи та найбільша пустеля Європи.

DRŽAVA UKRAJINA

Ukrajina se nalazi na euroazijskom kontinentu, u njegovom europskom dijelu. Područje Ukrajine je 603,7 tisuća km², druga je po površini u Europi i četrdeset četvrta u svijetu. Ukrajina je po površini najveća država među europskim zemljama.

Ukrajina graniči sa sedam država: Poljskom, Slovačkom, Mađarskom, Rumunjskom, Rusijom, Bjelorusijom i Moldavijom.

Ukrajina ima morsku granicu s Rumunjskom i Rusijom.

Otvoreno more na jugu odvaja Ukrajinu od tri države - Bugarske, Turske i Gruzije.

Veliki gradovi Ukrajine Kyjiv, Dnipro, Zaporizžja, Herson, Čerkasi izgrađeni su uz rijeku Dnipro. To je najveća plovna rijeka Ukrajine.

Većina ukrajinskog poljoprivrednog zemljišta nalazi se u zoni černozema (crnice). Prije sto godina mjerica černozema iz Ukrajine odnesena je u Pariz gdje se i danas čuva kao uzorak najplodnijeg tla na svijetu.

Ukrajina ima mora i rijeke, jezera i planine, šume i polja te najveću pustinju u Europi.

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України.

Державний Прапор України - стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Державний Герб України - офіційний символ держави у вигляді золотого тризуба на синьому щиті.

Державний Гімн України - Державним гімном України є пісня „Ще не вмерла України і слава, і воля“: слова Павла Чубинського, музика Михайла Вербицького.

Офіційна музична редакція ухвалена Верховною Радою 15 січня 1992 року, текст гімну затверджено законом України „Про Державний гімн України“ 6 березня 2023 року.

Державний Гімн України

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

DRŽAVNI SIMBOLI UKRAJINE

Državni simboli Ukrajine su državna zastava Ukrajine, državni grb Ukrajine i državna himna Ukrajine.

Državna zastava Ukrajine je zastava sastavljena od dvije vodoravne pruge jednake veličine plave i žute boje.

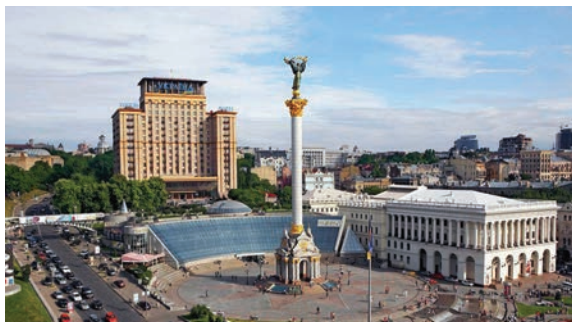

Državni grb Ukrajine je službeni simbol države u obliku zlatnog trozuba na plavom štitu.

Državna himna Ukrajine je pjesma „Još nije umrla slava i volja Ukrajine“, tekst Pavla Čubynskog, glazba Myhajla Verbyckog. Službenu glazbenu verziju Verhovna Rada je odobrila 15. siječnja 1992. godine, tekst himne odobren je Zakonom Ukrajine “O nacionalnoj himni Ukrajine” 6. ožujka 2003.

СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ - МІСТО КИЇВ

Київ - столиця України та одне з найстаріших міст Європи. Йому понад півтори тисячі років. Київ - це місто над Дніпром, воно побудовано на схилах цієї живописної річки. Місто назване на честь князя Кия. Існує легенда, що Київ заснований трьома братами: Кием, Щеком і Хоривом та сестрою Либіддю як центр племені полян. Названий на честь старшого брата. Історія Києва починається в V столітті, коли на березі Дніпра виникло перше поселення.

Головна вулиця столиці називається Хрещатик. Київ справедливо називають одним з найзеленіших міст світу. У місті понад 60 парків.

Київ - найбільше місто в Україні та сьоме в Європі за кількістю жителів. Сукупне населення Києва, разом з незареєстрованими громадянами становить 3 144 тисяч осіб.

Разом з передмістями Києва населення становить понад 4 мільйони мешканців.

GLAVNI GRAD UKRAJINE JE KYJIV

Kyjiv je glavni grad Ukrajine i jedan od najstarijih gradova u Evropi. Star je više od 1500 godina. Kyjiv je grad na obali Dnjipra, izgrađen na obroncima ove slikovite rijeke.

Grad je dobio ime po knezu Kyju. Postoji legenda da su Kyjiv osnovala tri brata - Kyj, Šček, Khoryv i sestra Lybid iz plemena Polyan. Ime je dobio po starijem bratu.

Povijest Kyjiva počinje u 5. stoljeću, kada

se na obalama Dnjipra pojavilo prvo naselje.

Glavna ulica se zove Khreščatyk. Kyjiv se s pravom naziva jednim od najzelenijih gradova na svijetu. U gradu postoji više od 60 parkova.

Kyjiv je najveći grad u Ukrajini i sedmi u Evropi po broju stanovnika. Ukupna populacija Kyjiva, zajedno s neregistriranim građanima je 3 144 000 ljudi. Zajedno s predgrađima, Kyjiv ima više od 4 milijuna stanovnika.

РІЧКИ УКРАЇНИ

Українські річки течуть переважно з півночі на південь до Чорного та Азовського морів. Територією України протікає близько 63 тисячі річок із загальною довжиною близько 206 тис. км, з них близько 3 тисяч довжиною понад 10 км та 115 річок довжиною понад 100 км.

Найдовші річки України: Дніпро, Дністер, Південний Буг, Дунай, Сіверський Донець, Горинь, Десна, Інгулець, Псел, Случ, Стир, Західний Буг, Тиса та інші.

RIJEKE UKRAJINE

Ukrajinske rijeke teku uglavnom od sjevera prema jugu do Crnog i Azovskog mora.

Oko 63 tisuća rijeka ukupne duljine od oko 206 tisuća km teče kroz područje Ukrajine, od kojih je oko 3 tisuće rijeka duge su više od 10 km, te 115 rijeka imaju dužinu više od 100 km.

Najduže rijeke Ukrajine su Dnipro, Dnister, Južni Buh, Dunav, Siverskyi Donec, Horyn, Desna, Ingulec, Psel, Sluč, Styr, Zapadni Buh, Tysa i druge.

РІЧКА ДНІПРО

Річка Дніпро є однією з найбільших в Європі. Дніпро є найбільшою водною артерією України - третя за величиною (після Волги і Дунаю) річка Європи і четверта за довжиною після Волги, Дунаю та Уралу. Протікає вона по території трьох країн. Це Україна, Білорусь та Росія.

До будівництва на річці водосховищ, її природна довжина становила 2285 км. На сьогодні довжина Дніпра становить 2201 км. З них на Україну припадає - 981 км. Свій початок річка бере на висоті 220 метрів над рівнем моря на Валдайській височині (Росія, Смоленська область).

Назва річки - Дніпро, походить від скіфського „Данапр“, що перекладається як „глибока річка“.

На берегах Дніпра розташовані міста: в Україні - Київ, Канів, Черкаси, Горішні Плавні, Кам'янське, Дніпро, Запоріжжя, Каховка, Нова Каховка, Херсон; в Білорусі - Могильов, Орша; в Росії - Смоленськ, Дорогобуж.

RIJEKA DNJIPRO

Rijeka Dnjipro jedna je od najvećih u Europi. Dnjipro je najveća vodena arterija Ukrajine - treća najveća rijeka u Europi (nakon Volge i Dunava) i četvrta najduža nakon Volge, Dunava i Urala. Protječe kroz područje tri države. To su Ukrajina, Bjelorusija i Rusija.

Prije izgradnje akumulacija na rijeci, njezina prirodna duljina bila je 2285 km. Danas je dužina Dnjipra 2201 km. Od

toga, u Ukrajini 981 km. Rijeka izvire na nadmorskoj visini od 220 metara iznad razine mora na Valdajskom gorju (Rusija, Smolenska oblast).

Ime rijeke - Dnjipro, dolazi od skitskog „Danapr“, što se prevodi kao „duboka rijeka“.

Na obalama Dnjipra nalaze se gradovi: u Ukrajini - Kyjiv, Kaniv, Čerkasy, Horišnji Plavni, Kamjanske, Dnjipro, Zaporizžja, Kahovka, Nova Kahovka, Herson; u Bjelorusiji - Mogiljov, Orša; u Rusiji - Smolensk, Dorohobuž.

КАРТА УКРАЇНИ KARTA UKRAJINE

ОБЛАСТІ УКРАЇНИ ŽUPANIJE UKRAJINE

До складу України входять 24 області і Автономна Республіка Крим.

Ukrajina ima 24 županije i Autonomnu Republiku Krim.

1. Київська область
 2. Тернопільська область
 3. Житомирська область
 4. Кіровоградська область
 5. Одеська область
 6. Волинська область
 7. Херсонська область
 8. Донецька область
 9. Рівненська область
 10. Чернівецька область
 11. Харківська область
 12. Черкаська область
 13. Закарпатська область
 14. Луганська область
 15. Львівська область
 16. Хмельницька область
 17. Запорізька область
 18. Івано-Франківська область
 19. Сумська область
 20. Чернігівська область
 21. Вінницька область
 22. Дніпропетровська область
 23. Полтавська область
 24. Миколаївська область
- Автономна Республіка Крим

Найменша область України за площею - Чернівецька область, її площа сягає - 8097 км².

Найбільша область України за площею - Одеська, її площа сягає 33310 км².

Najmanja županija Ukrajine po površini je Černivecka, njena površina iznosi 8097 km².

Najveća županija Ukrajine je Odeska koja ima površinu od 33310 km².

ОБЛАСНІ ЦЕНТРИ УКРАЇНИ GLAVNI GRADOVI UKRAJINSKIH ŽUPANIJA

Київ, Ужгород, Івано-Франківськ, Львів, Тернопіль, Чернівці, Луцьк, Рівне, Хмельницький, Вінниця, Житомир, Чернігів, Черкаси, Кропивницький, Одеса, Миколаїв, Херсон, Полтава, Дніпро, Запоріжжя, Суми, Харків, Донецьк, Луганськ, Сімферополь (Автономна Республіка Крим).

країна - država
область - županija
місто - grad
село - selo
район - općina

ПІВОСТРІВ КРИМ

Півострів Крим розташований на півдні України. Крим - Автономна Республіка. Півострів на півночі межує з Херсонською областю, на заході та півдні омивається Чорним морем, зі сходу півострів омиває Азовське море. Столиця Автономної Республіки Крим - місто Сімферополь. Назва міста Сімферополь в перекладі означає „місто користі“.

У Сімферополі є Ботанічний сад, який вважається одним з найбільших парків Сімферополя. Крим славиться відомими пам'ятками архітектури та історії. Своєрідною емблемою південного берегу Криму є незвичайна будова Ластівчине гніздо, яка нагадує середньовічний лицарський замок.

У Криму збудовані величні палаци та старовинні фортеці, а Кримські гори і скелі зачаровують погляд.

У Криму є підземні печери, де завжди холодно. Є і льодові печери, де можна побачити фігури з криги навіть влітку.

Крим багатий на чудові водоспади. Цікаво, що в Криму є понад 300 озер і лиманів. Є навіть червоне озеро, найсолоніше в Криму, воно називається Кояшське озеро і має червоний колір води. Крим - чудове курортне та культурне місце відпочинку.

Ластівчине гніздо

POLUOTOK KRIM

Poluotok Krim nalazi se na jugu Ukrajine. Krim je Autonomna Republika.

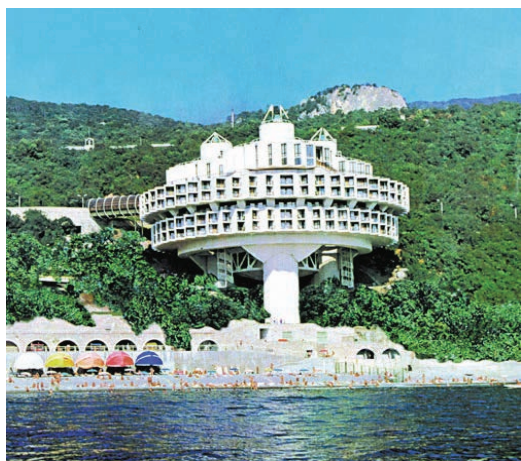
Poluotok graniči s regijom Herson (Hersonska županija, oblast) na sjeveru, Crnim morem na zapadu i jugu te Azovskim morem na istoku. Glavni grad Autonomne Republike Krim je grad Simferopolj. Ime grada Simferopolja u prijevodu znači „grad od koristi“.

U Simferopolju postoji botanički vrt koji se smatra jednim od najvećih parkova u Simferopolju.

Krim je poznat po svojim poznatim arhitektonskim i povijesnim spomenicima. Svojevrsni amblem južne obale Krima je neobična građevina Lastavičje gnijezdo, koja podsjeća na srednjovjekovni viteški dvorac. Na Krimu su izgrađene veličanstvene palače i drevne tvrđave, a krimске planine i stijene očaravajuće su.

Na poluotoku postoje podzemne pećine u kojima je uvijek hladno. Tu su i ledene špilje u kojima se i ljeti mogu vidjeti ledene figure.

Krim je bogat prekrasnim vodopadima. Zanimljivo je da na Krimu postoji više od 300 jezera i ušća. Postoji čak i jezero crvene boje, Kojaš, najslanije na Krimu. Krim je prekrasno turističko i kulturno mjesto za odmor.

Pansion Leteći tanjur u Jalti

Lastavičje gnijezdo

ЧОРНЕ МОРЕ

Чорне море - одне з найглибших морів у світі. Воно розташоване на півдні України. Його найбільша глибина - 2211 м., найбільша ширина - 580 км. Площа території Чорного моря складає 422 тисячі км², а обсяг вод дорівнює 555 тисячам км³.

Значна частина Чорноморського узбережжя припадає на території України і Туреччини.

Чорне море з усіх боків оточене суходолом, але воно з'єднується зі Світовим океаном. Чорне море сполучається із Азовським морем і має зв'язок із Середземним.

У Чорному морі небагато островів. *Острів* - це ділянка суходолу, оточена з усіх боків водою. Найбільшими з островів є Джарилгач та Зміїний.

Крім островів є ще півострови. *Півострів* - невеличка частина суходолу, що вдається у водний простір і сполучається із материком. Найбільший півострів є Кримський півострів.

У Чорне море впадає безліч річок. В межах України в Чорне море впадають Дунай, Дністер, Південний Буг, Дніпро, які мають великий вплив на формування його водного балансу. Річки приносять прісну воду, але значна її частина випаровується з поверхні моря. Тому Чорне море - солоне: солоність чорноморської води становить 17‰ в два рази нижче океанічної (35‰).

Рослинний світ Чорного моря включає в себе 270 видів багатоклітинних зелених, бурих, червоних водоростей.

Тваринний світ Чорного моря досить різноманітний. Перш за все, це різні види промислових і непромислових риб - осетрові (найбільша з них - білуга), азовська камбала-глосс, кефаль, пеленгас, морський окунь, ставрида, скумбрія, оселедець, бичок, морський йорж, зеленуха і інші - всього близько 180 видів. З Середземного моря через протоки Босфор і Дарданелли заходять в Чорне море тунець, мечриба, луфарь, пелагида, сарган. Водяться тут також чорноморська акула - катран, три види дельфінів - афаліна (найбільший з них, довжиною до 3 м і вагою до 400 кг), белобочка і азовка (найменший), зустрічається два види скатів, медузи, мідії, рапани, краби і інші мешканці морських глибин.

У Чорному морі ви не зустрінете коралів, морських зірок їжаків і лілій, головоногих моллюсків та інших груп тварин, які характерні для «звичайних», а тим більше - тропічних морів.

Чорне море омиває береги декількох європейських держав: України, Румунії, Туреччини, Болгарії, Грузії, Росії, невизнаної Республіки Абхазія.

На Чорному морі є безліч різних курортів, які задовольняють будь-які смаки туристів.

CRNO MORE

Crno more jedno je od najdubljih mora na svijetu. Nalazi se na jugu Ukrajine. Najveća mu je dubina 2211 m, a najveća širina 580 km. Područje Crnog mora iznosi 422 tisuće km², a volumen vode 555 tisuća km³. Značajan dio obale Crnog mora nalazi se na teritoriju Ukrajine i Turske. Crno more je sa svih strana okruženo kopnom, ali se spaja sa Svjetskim oceanom.

Crno more povezuje se s Azovskim morem i ima vezu sa Sredozemljem.

Malo je otoka u Crnom moru. Otok je dio kopna, sa svih strana okružen vodom. Najveći otoci su Džarylhač i Zmijinyj.

Osim otoka u Crnom moru ima i poluotoka. Poluotok je dio kopna, većim dijelom okružen morem. Najveći poluotok je poluotok Krim.

Mnoge rijeke ulijevaju se u Crno more. Unutar granica Ukrajine u Crno more utječu Dunav, Dnjister, Južni Buh i Dnjipro koje imaju veliki utjecaj na formiranje njegove vodne bilance.

Rijeke donose slatku vodu, ali značajan dio nje ispari s površine mora. Stoga je Crno more slano: salinitet crnomorske vode je 17%, što je dva puta manje od slanosti oceana (35‰).

Flora Crnog mora uključuje 270 vrsta višestaničnih zelenih, smeđih i crvenih algi.

Životinjski svijet Crnog mora vrlo je raznolik. Prije svega, to su razne vrste industrijske i neindustrijske ribe: jesetra (najveća od njih je beluga), azovski iverak, cipal, brancin, skuša, haringa, glavoč, plotica, zelena riba itd., ukupno oko 180 vrsta. Iz Sredozemnog mora preko tjesnaca Bospor i Dardaneli u Crno more ulaze tuna, sabljarka, iverak i druge ribe. Tu je i crnomorski morski pas - katran, tri vrste dupina - dobri dupin (najveći od njih, dug do 3 m i težak do 400 kg), bjelica i azovka (najmanji), dvije vrste raže, meduze, dagnje, rapani, rakovi i drugi stanovnici morskih dubina.

U Crnom moru nećete pronaći koralje, morske zvijezde, ježince i ljiljane, glavonošce i druge skupine životinja koje su karakteristične za „normalna”, a kamoli tropska mora.

Crno more ispire obale nekoliko europskih država: Ukrajine, Rumunjske, Turske, Bugarske, Gruzije, Rusije i nepriznate Republike Abhazije.

Na Crnom moru postoji puno različitih odmarališta koja zadovoljavaju sve ukuse turista.

АЗОВСЬКЕ МОРЕ

Серед 63-ох морів світу, Азовське море найбільш мілке, у найглибшій точці його глибина не перевищує 14 метрів. Азовське море настільки маленьке в порівнянні з іншими морями, що стародавні греки його взагалі не вважали морем, а називали його Меотійське озеро.

Існує теорія, що Азовське море виникло в результаті сильного підвищення рівня Чорного моря. Це сталося приблизно 7,5 тисяч років тому. Азовське море вважають наймолодшим у світі.

Азовське море - найвіддаленіше на Землі від будь-якого океану, в тому числі і Атлантичного, тобто воно найбільш континентальне.

Це море найпродуктивніше за кількістю рослинних і тваринних організмів, йому у світі немає рівних. За кількістю риби на одиницю площі, Азовське море в 6,5 разів перевершує Каспійське, в 40 разів - Чорне море і в 160 разів - Середземне море.

У Азовському морі дуже багато молюсків, тому його іноді називають морем молюсків, також у морі водяться дельфіни, різні хижі риби та акули.

Вода Азовського моря не дуже солена, вона містить набагато менше солі, ніж Чорне море, з яким Азовське має водообмін.

Температура верхніх шарів води в курортних зонах моря влітку прогрівається до 28-30 градусів тепла.

Азовське море часто називають „дитячим“, так як воно не глибоке і вода швидко прогрівається та має унікальний склад, що позитивно діє на здоров'я. Крім теплої води, дітям відповідають протяжні піщані пляжі та повітря, яке насичене мінералами. У морі можна купатися від червня до початку жовтня.

AZOVSKO MORE

Među 63 mora svijeta, Azovsko more je najpliće, na najdubljoj točki njegova dubina ne prelazi 14 metara. Azovsko more je toliko malo u usporedbi s drugim morima da ga stari Grci uopće nisu smatrali morem, već su ga zvali Meotsko jezero.

Postoji teorija da je Azovsko more nastalo kao rezultat snažnog porasta razine Crnog mora. To se dogodilo prije oko 7,5 tisuća godina. Azovsko more se smatra najmlađim na svijetu.

Azovsko more je najudaljenije na Zemlji od bilo kojeg oceana, uključujući Atlantik, odnosno ono je najkontinentalnije.

Ovo more je najproduktivnije po broju biljnih i životinjskih organizama, nema mu ravnog u svijetu.

Prema broju riba po jedinici površine, Azovsko more premašuje Kaspijsko more za 6,5 puta, Crno more za 40 puta i Sredozemno more za 160 puta.

U Azovskom moru ima puno mekušaca, zbog čega se ponekad naziva i morem mekušaca, u moru žive i dupini, razne grabežljive ribe i morski psi.

Voda Azovskog mora nije jako slana, sadrži mnogo manje soli od Crnog mora s kojim Azovsko ima razmjenu vode.

Temperatura gornjih slojeva vode u područjima odmarališta ljeti se zagrijava do 28-30 stupnjeva Celzijusa.

Azovsko more se često naziva „dječjim“, jer nije duboko, voda se brzo zagrijava i ima jedinstven sastav koji pozitivno utječe na zdravlje. Osim tople vode, duge pješčane plaže i zrak bogat mineralima pogoduje djeci. U moru se može kupati od lipnja do početka listopada.

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ (АБЕТКА, АЗБУКА)

UKRAJINSKA ABECEDA

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ (АБЕТКА, АЗБУКА)

Український алфавіт має 33 букви і 38 звуків. Звуки ми чуємо і вимовляємо. Букви ми пишемо, читаємо, бачимо. Український алфавіт має 10 букв, що позначають голосні звуки та 22 літери, що утворюють приголосні. Українська абетка є кириличною.

буква, літера - slovo

звук - glas

слово - riječ

речення - rečenica

текст - tekst

Приголосні звуки: б, в, г, ґ, д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, й, ф, х, ц, ч, ш, щ.

Голосні звуки: а, е, и, і, о, у, є, ї, ю, я.

Голосні звуки: а, е, и, і, о, у передають кожна по одному звуку.

Літери є, ю, я позначають по одному звуку лише після м'яких приголосних: синє, лле, люди, малюки, ряд, підряд.

Літери є, ю, я позначають по два звуки на початку слова, після голосних і після апострофа:

Є - [j + e] - єдність, єдиний, має, співає, грає, роз'єднати

Ю - [j + u] - юність, юнак, читаю, малюю, б'ю, п'ю

Я - [j + a] - яблуна, яблуко, Яна, Юлія, м'ята, м'який

Літера ї завжди позначає два звуки [j + i] - їжа, їжак, з'їзд.

Літера щ завжди позначає два звуки [ш + ч] - шука, шур.

В українській мові букви я,ю, є, ї називають йотованими: Я (йа), Ю (йу), Є (йе), Ї (йі).

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

Літери я, ю, є, позначають два звуки якщо:

1. Стоять на початку слова: Юрко, Яна, ялинка, яблуко, єнот, юнак.
2. Після букви, що означає голосний звук: Лілія, Юлія, синіє, світає.
3. Після апострофа: пір'я, подвір'я, б'ю, б'ється, сім'я, п'ять, м'ята.

Буква ь (м'який знак) звукового значення не має, а вживається для позначення м'якості попереднього приголосного звука: кінь, день, пень.

Слова не починаються з м'якого знака, тому великої букви м'який знак не має.

Апостроф (') що формально не входить до української абетки, відображає твердість звучання попереднього приголосного: об'єднати, пір'я, подвір'я.

Літери української абетки за формою бувають великі й малі, а за різновидом - друковані й писані.

UKRAJINSKA ABECEDA

Ukrajinska abeceda ima 33 slova i 38 glasova. Zvukove čujemo i izgovaramo. Slova pišemo, čitamo i vidimo.

Ukrajinska abeceda ima 10 slova koja označavaju samoglasnike i 22 slova koja tvore suglasnike. Ukrajinsko pismo je ćirilčno.

Suglasnici: б, в, г, д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, й, ф, х, ц, ч, ш, щ.

Samoglasnici: а, е, и, і, о, у, є, ї, ю, я.

Samoglasnici: а, е, и, і, о, у svaki prenosi jedan glas.

Slova є, ю, я označavaju jedan glas samo iza mekih suglasnika: синє, ллє, люди, малюки, ряд, підряд.

Slova є, ю, я označavaju po dva glasa na početku riječi, iza samoglasnika i iza apostrofa:

Є - [j + e] - єдність, єдиний, має, співає, грає, роз'єднати.

Ю - [j + u] - юність, юнак, читаю, малюю, б'ю, п'ю.

Я - [j + a] - яблуня, яблуко, Яна, Юлія, м'ята, м'який.

Slovo ї uvijek označava dva glasa [j + i] - їжа, їжак, з'їзд.

Slovo щ uvijek označava dva glasa [ш + ч] - шука, щур.

Slovo ь (meki znak) nema zvučno značenje, već se koristi za označavanje mekoće prethodnog suglasnika: кінь, день, пень.

Riječi ne počinju mekim znakom, pa se meki znak ne piše velikim slovom.

Apostrof (') koji nije formalno uključen u ukrajinsku abecedu, odražava tvrdoću zvuka prethodnog suglasnika: об'єднати, пір'я, подвір'я.

Ukrajinska abeceda po obliku ima velika i mala slova, a po vrsti - tiskana i pisana.

ЯКА ЦЕ БУКВА?

Назви букви та розфарбуй їх.

Іменуј слова і оboji ih.

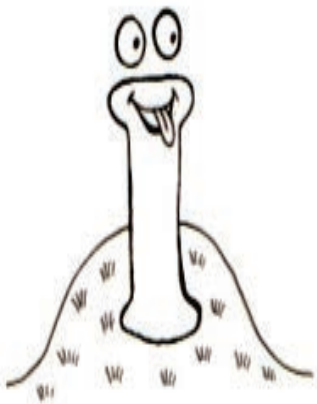

КОЈЕ ЈЕ ОВО СЛОВО?

Именуј слова и обоји их.

Назви букви та розфарбуй їх.

С

З

У

Н

Ц

Г

Д

Л

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ OSOBNE ZAMJENICE

Однина
Jednina
я - ja

Множина
Množina
ми - mi

Однина
Jednina
ти - ti

Множина
Množina
ви - vi

Однина
Jednina
він, вона, воно - **on, ona, ono**

Множина
Množina
вони - **oni, one**

ЗАЙМЕННИК

Розряди займенників за значенням:

Розряд	Приклад
Особові	я, ми, ти, ви, він, вона, воно, вони ja, mi, ti, vi, on, ona, ono, oni (one)
Зворотний	себе (відсутня форма Називного відмінка) sebe (nema oblik nominativa)
Присвійні	мій, твій, свій, наш, ваш, його, її, їх, їхній moj, tvoj, svoj, naš, vaš, njegov, njezin, ih, njihov
Вказівні	той, цей, такий, стільки taj, ovaj, takav, toliko
Питальні	хто? що? який? чий? котрий? скільки? tko? što? koji? čiji? koji? koliko?
Відносні	хто, що, який, чий, котрий, скільки tko, što, koji, čiji, koji, koliko
Означальні	весь (увесь), всякий (всяк), кожний (кожен), жодний (жоден), інший, сам, самий sav, svaki, svaki, nijedan, drugi, sam
Неозначені	дехто, дещо, деякий, хтось, щось, якийсь, абиякий, абихто, абищо, скільки-небудь, хто-небудь, що-небудь, будь-хто, будь-що netko, nešto, neki, netko, nešto, neki, bilo koji, bilo tko, bilo što, koliko- god, tkogod, štogod, bilo tko, bilo što
Заперечні	ніхто, ніщо, ніякий, нічий, нікотрий, ніскільки nitko, ništa, nikakav, ničiji, nijedan, nimalo

ЗНАЙОМСТВО

- Я Ана Якич. Я з Хорватії. Мене звати Ана, моє прізвище Якич. Моя адреса: вулиця Гаєва, 2. Мій номер мобільного телефону...
- Я Анна Товмаченко. Приїхала з України, з міста Запоріжжя.
- Я Гордана Хорват. Живу в Рієці, навчаюся в медичному інституті.
- Добрий день! Я ваша вчителька.
- Добрий день! Ми ваші учні! Я - Іван, а це - Тетяна і Сандра.
- Дуже приємно! Ласкаво просимо на уроки хорватської мови.
- Привіт, Ана! Як справи?
- Чудово! Ось бутерброд і кава.
- Дякую!
- Будь ласка. Приємного смаку!

UPOZNAVANJE

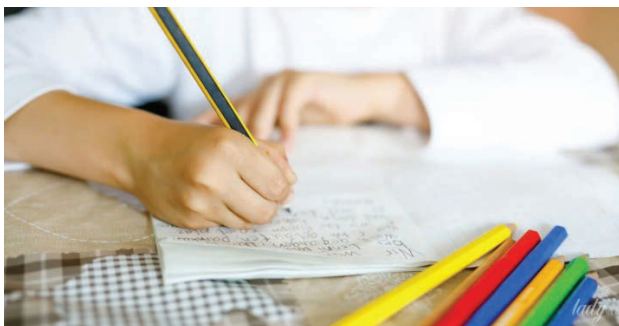
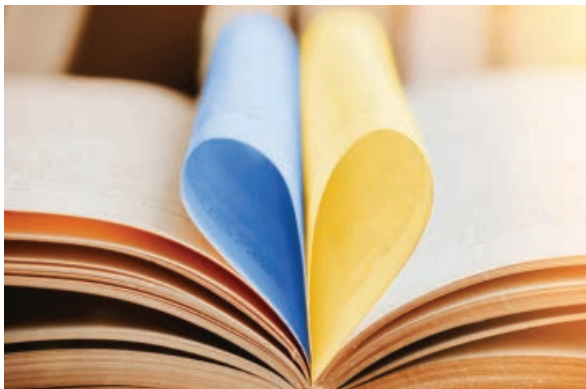

- Ja sam Ana Jakić. Dolazim iz Hrvatske. Moje ime je Ana, moje prezime je Jakić. Moja adresa je ulica Gajeva 2. Moj broj mobitela je...
- Ja sam Anna Tovmačenko. Dolazim iz Ukrajine, iz grada Zaporizžja.
- Ja sam Gordana Horvat. Živim u Rijeci, studiram medicinu.
- Dobar dan! Ja sam vaša učiteljica.
- Dobar dan! Mi smo vaši učenici! Ja sam Ivan, a ovo su Tatjana i Sandra.
- Drago mi je! Dobro došli na nastavu Hrvatskoga jezika.
- Bok, Ana! Kako si?
- Bok. Hvala, dobro sam. A kako si ti?
- Odlično! Izvoli sendvič i kavu.
- Hvala!
- Molim. Dobar tek.

ШКІЛЬНІ ПРЕДМЕТИ ŠKOLSKI PREDMETI

Українська мова - Ukrajinski jezik
Українська література - Ukrajinska književnost
Хорватська мова - Hrvatski jezik
Математика - Matematika
Англійська мова - Engleski jezik
Фізика - Fizika
Хімія - Kemija
Біологія - Biologija
Географія – Zemljopis/Geografija
Історія - Povijest
Інформатика - Informatika
Природознавство - Priroda i društvo
Образотворче мистецтво (малювання) - Likovna kultura
Музичне мистецтво (музика) - Glazbena kultura
Фізична культура (фізкультура) - Tjelesni odgoj

РІК. ДВАНADЦЯТЬ МІСЯЦІВ РОКУ GODINA. DVANAEST MJESECI U GODINI

Січень - січе, лютий - лютує,
Березень - плаче, квітень - квітує,
Травень під ноги стеле травицю,
Червень збирає сіно в копиці....
Липень медовий бджілок чарує,
Серпень чудовий булки дарує.
Вересень трусить груші в садочку,
Жовтень гаптує клену сорочку.
Йде листопад, застеля килими.
Грудень надходить - початок зими.

Ф. Петрова

1. СІЧЕНЬ

Січень - перший місяць календарного року. Назва його походить від слова „сікти“: мороз у цей період січе, і люди сікли ліс, готуючи ділянки під нові поля.

1. SIJEČANJ

Siječanj je prvi mjesec u kalendarskoj godini. Ime mu dolazi od riječi „sjeći“: mraz u to doba siječe, a ljudi sijeku šumu pripremajući površine za nova polja.

2. ЛЮТИЙ

Лютий - таку назву цьому місяцю дали люті морози, які сковують землю і води.

2. VELJAČA

Veljača - ovaj mjesec je dobio ime po žestokom mrazu koji veže zemlju i vodu. Gladne divlje životinje se ljute što u ovo doba nigdje nema hrane.

3. БЕРЕЗЕНЬ

Березень - саме з оживлення берези після зимових холодів і пов'язана назва місяця, що означає наступ весни.

3. OŽUJAK

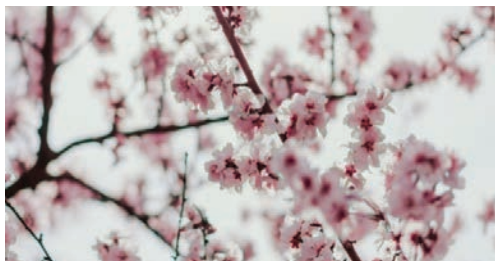
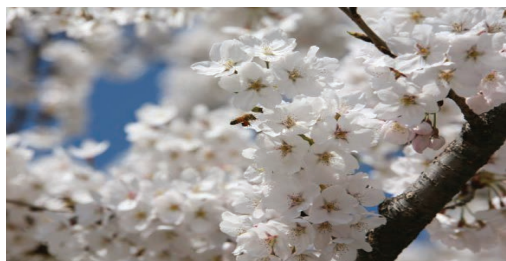
Ožujak - upravo zbog oživljavanja breze nakon zimske hladnoće povezan je naziv ovog mjeseca koji označava i početak proljeća.

4. КВІТЕНЬ

Квітень - тому що розквітає природа, звільнившись від холодних обіймів зими та післязимових приморозків.

4. TRAVANJ

Travanj je zato što priroda cvjeta, oslobađa se hladnog zagrljaja zime i zimskih mraza.

5. ТРАВЕНЬ

Травень - таку назву місяцю дали, тому що трави особливо буйно ростуть у цей період.

5. SVIBANJ

Svibanj - ovaj je naziv mjesecu dat jer u to doba trava posebno bujno raste.

6. ЧЕРВЕНЬ

Червень - перший літній місяць. А назву йому принесли плоди раннього літа, зокрема вишні й черешні, які додають червоних барв і зеленій рослинності, і назві самого місяця.

6. LIPANJ

Lipanj je prvi ljetni mjesec. Naziv su mu donijeli plodovi ranog ljeta, posebno trešnje i višnje, koji zelenom raslinju dodaju crvene boje, a tako i nazivu mjeseca.

7. ЛИПЕНЬ

Липень - цвіте липа - одне з найкорисніших і найчистіших дерев. Липовий мед, який беруть у цей час бджоли, не тільки цінний, а й цілющий; липовий цвіт - універсальний лікувальний засіб. Того, що липень дасть для здоров'я людини, вистачить на цілий рік.

7. SRPANJ

Srpanj - cvjeta lipa - jedno od najkorisnijih i najčišćih stabala. Lipov med, koji pčele uzimaju u ovo vrijeme, nije samo vrijedan, već je i ljekovit, a lipov cvijet je univerzalni lijek. Ono što će srpanj čovjeku dati za zdravlje, biti će dovoljno za cijelu godinu.

8. СЕРПЕНЬ

Серпень - його назва говорить сама за себе: основним знаряддям людей стає серп - приходять жнива.

8. KOLOVOZ

Kolovoz - njegovo ime govori za sebe: srp postaje glavni alat ljudi jer žetva dolazi.

9. ВЕРЕСЕНЬ

Вересень - це місяць, на який припадає цвітіння вересу й збирання та винограду.

9. RUJAN

Rujan je mjesec cvatnje vrijeska i berbe grožđa.

10. ЖОВТЕНЬ

Жовтень - місяць жовтого листя. Місяць справжньої золотої осені.

10. LISTOPAD

Listopad je mjesec žutog lišća. Mjesec prave zlatne jeseni.

11. ЛИСТОПАД

Листопад - місяць опалого листя, тому ще мав зворотну назву - падолист.

11. STUDENI

Studeni je mjesec opalog lišća, zbog čega je imao i obrnuto ime „padolist“.

12. ГРУДЕНЬ

Грудень - замерзає грудками земля, йдуть морози полями і лісами, а річки й озера покриваються кригою.

12. PROSINAC

Prosinaс - tlo se smrzava u grudama, mraz prolazi kroz polja i šume, a rijeke i jezera su prekriveni ledom.

НАЙВІДОМІШІ УКРАЇНСЬКІ СТРАВИ

NAJPOZNATIJA UKRAJINSKA JELA

БОРЩ

Морква, біб і цибулина,
Бурячок і капуста,
Ще картопля - шусть у горщик.
Ну й смачний ми зварим **БОРЩИК**

Наш народ дуже гостинний. Українці завжди ходили в гості один до одного, пригощали традиційними стравами. Усі знають, що український борщ - найсмачніший. Борщ - це культурне надбання України, наша гордість та кулінарний символ. Бути байдужим до цього густого наваристого супу просто неможливо.

Рецептів борщу існує безліч і ледь не кожна господиня має свій власний. Хтось любить борщ із квасолею, хтось готує без капусти, а хтось варить його з грибами. Доволі часто рецепти борщу в сім'ях дбайливо передаються з покоління в покоління, а деякі навіть тримаються у суворій таємниці.

BORŠČ

Mrkva, grašak i luk, cikla i kupus
Još krumpir - sve u lonac.
Pa ćemo skuhati ukusan **BORŠČIK**

Naš narod je vrlo gostoljubiv. Ukrajinci su uvijek išli u posjet jedni drugima i gostili se tradicionalnim jelima. Svi znaju da je ukrajinski boršč najukusniji. Boršč je kulturno blago Ukrajine, naš ponos i kulinarski simbol zemlje. Biti ravnodušan prema ovoj gustoj juhi je jednostavno nemoguće. Postoji bezbroj recepata za boršč i gotovo svaka domaćica ima svoj vlastiti. Neki vole boršč sa graškom, neki ga pripremaju bez kupusa, a neki ga kuhaju s gljivama. Često se recepti za boršč pažljivo prenose s generacije na generaciju, a neki ih čak čuvaju u strogoj tajnosti.

КУЛІШ

Страви української кухні своїми коренями сягають сивої давнини. Козацька кухня завжди була простою, економною, а головне - поживною та енергетично збагаченою. Рецепти та кулінарні традиції виходили далеко за межі Січі та ставали традиційними для всього народу.

Куліш - традиційна українська страва, що „виникла“ в середовищі козаків. Це була щоденна страва українців, друга після бор-

щу. Обов'язкова умова - страва готується на вогні під відкритим небом. Варили її у великих казанах або у домашніх горщиках, додавали для смаку одну - дві картоплини, сіль, по можливості зелень. Готову страву затирали салом з цибулею й часником.

KULIŠ

Ukrajinska kuhinja ima svoje duboke korijene. Kozačka jela uvijek su bila jednostavna, ekonomična i najvažnije od svega, hranjiva i energetski bogata. Recepti i kulinarske tradicije proširile su se daleko izvan Kozačke Siči i postali su prihvaćeni u cijelom narodu. Kuliš je tradicionalno ukrajinsko jelo koje je nastalo u kozačkom okruženju. To je bilo svakodnevno jelo Ukrajinaca, drugo po važnosti nakon boršča. Obvezni uvjet - jelo se kuha na otvorenom plamenu. Kuhali su ga u velikim kotlovima ili loncima od prosene kaše, krumpira i začina. Gotovom jelu su dodavali slaninu, luk i češnjak.

ВАРЕНИКИ

Довго з тіста їх ліпили
У окропі поварили.
Потім дружно ласували,
Ще й сметанки додавали.
Що це? ВАРЕНИКИ!

Одним із символів української національної кухні є вареники. Вареники (від дієслова варити), а у діалектах також пироги - українська національна страва у вигляді відвареного прісного тіста і начинки з картоплі, м'яса, грибів, фруктів, ягід та сиру.

У повсякденному меню українського селянина вареники зустрічалися нечасто, вони були окрасою недільного й святкового столу. Вареники входили також до складу урочистих трапез (весілля, хрестини, поминки, гостинні храмові свята).

Вареники з картоплею

Вареники з вишнями

Суто українські начинки для вареників - картопля, сир, вишня, вишкварки. Як начинку, також використовують капусту, цибулю, гречану кашу, мак, навіть варений горох. Готову страву подають зі сметаною чи олією, зі смаженою цибулею.

Вареники з вишнями, сливами, ягодами посипають цукром або подають в ягідних сиропях. Подають вареники гарячими. На Святвечір готують особливі пісні вареники, які у західних регіонах України називають „креплики“ або „краплики“.

VARENYKY

Dugo su ih oblikovali od tijesta,
u vodi ih kuhali,
onda su zajedno probali
dodajući kiselo vrhnje.
Što je to? VARENYKY!

Jedan od simbola ukrajinske nacionalne kuhinje su varenyky. Varenyky ili u nekim dijalektima pirogi su ukrajinsko nacionalno jelo u obliku kuhanog svježeg tijesta i nadjeva od krumpira, mesa, gljiva, voća, bobica ili sira. U svakodnevnom jelovniku ukrajinskog seljaka varenyky nisu često bili prisutni; bili su ukras nedjeljnog i posvećenog stola. Varenyky su također bili dio svečanih obroka (svadbe, krštenja, pogrebi, crkvene proslave). Ukrajinski nadjevi za varenyky su krumpir, sir, višnje i čvarci. Kao nadjev također se koriste kupus, luk, heljdina kaša, mak, čak i kuhani grah. Gotovo jelo poslužuje se s kiselim vrhnjem ili uljem i prženim lukom. Varenyky s višnjama, šljivama, bobicama se posipaju šećerom ili se poslužuju uz voćne sirupe. Varenyky se poslužuju vrući. Na Badnjak se pripremaju posebni posni varenyky, koje u zapadnim regijama Ukrajine nazivaju „kreplicki“ ili „kraplyky“.

КУТЯ

Кутя - це не просто варена пшениця чи інша крупа. Кутя - це ритуальна страва, без якої не обходиться Святий Вечір. Тому кожна господиня з трепетом та хвилюванням ставиться до приготування куті. Походження слова „кутя“ бере початок ще з Давньої Греції і дослідно перекладається як „варене зерно“. У Греції та Україні страва спочатку була пов'язана з традиційним поклонінням покійним, і подавалася на стіл напередодні всіх релігійних свят. Кутя завжди була присутня на столі в Різдво. Для приготування куті використовували спеціально оброблене в ступі пшеничне або ячмінне зерно яке є символом вічного життя і переродження, віра в безсмертя душі і її перевтілення. Варилася кутя в глиняних горщиках. До зерна додавали товчений мак, волоські горіхи, інколи розпарені родзинки. Традиційно кутю заправляють рідким медом або узваром. У кутю можна додавати численні сухофрукти, розпарені та здрібнені, варені, заморожені фрукти і ягоди, а також усіляки спеції. Дочекавшись першої вечірньої зорі, всі сідали до столу, на якому разом із кутею мало бути дванадцять пісних страв.

KUTJA

Kutja nije obična kuhana pšenica ili druga žitarica. Kutja je ritualno jelo koje se ne može izostaviti na Badnju večer. Zato svaka domaćica s poštovanjem i uzbuđenjem pristupa pripremi kutje. Porijeklo riječi „kutja“ potječe još iz drevne Grčke i doslovno se prevodi kao „kuhana zrna“. U Grčkoj i Ukrajini jelo je prvotno bilo povezano s tradicionalnim štovanjem preminulih i posluživalo se na stolu pred svim religijskim blagdanima. Kutja je uvijek bila prisutna na božićnom stolu. Za pripremu kutje koristila se posebno obrađena pšenica ili ječam, koji su simboli vječnog života i preporoda, vjera u besmrtnost duše i njezino preoblikovanje. Kutja se kuhala u glinenim posudama. U zrna se dodavao usitnjeni mak, orašasti plodovi i ponekad natopljene groždice. Tradicionalno se kutja posipa tekućim medom ili uzvarom. U kutju se mogu dodavati razni sušeni plodovi, natopljeni i usitnjeni, kuhano voće i bobice, kao i različiti začini. Nakon što bi dočekali prvu večernju zvijezdu, svi bi sjeli za stol, na kojem bi zajedno s kutjom trebalo biti dvanaest posnih jela.

УЗВАР

Насушили ми шипшини,
липи цвіт, суниць, малини.
Розігріли самовар,
Пити будемо ... УЗВАР

Узвар (взвар або киселиця) - солодкий відвар із сушених фруктів і ягід. Страва української національної кухні, що готувалася напередодні церковних свят - Різдва і Хрещення - як обрядова страва.

І досі популярним є узвар із сухофруктів - одна із важливих складових святвечірнього столу, виготовлений з медом. Узвар - солодкий напій. Його готують із сушених фруктів - яблук, груш, вишень, слив, родзинок. Назва походить від дієслова „заварити“, тому що фрукти тільки доводяться до кипіння. У фруктовий відвар можна додати бджолиний мед і потрібно дати настоятися протягом 5 - 6 годин.

UZVAR

Osušili smo šipak, cvijet lipe, jagode, maline...
Zagrijali smo samovar, pit ćemo... UZVAR

Uzvar je slatki napitak od sušenog voća i bobica. Ovaj napitak pripada ukrajinskoj nacionalnoj kuhinji a pripremao se pred crkvenim blagdanima Božića i Uskrsa, kao obredno jelo. I danas je uzvar od suhog voća popularan - jedan od važnijih sastojaka božićne večere, pripremljen s medom. Uzvar je slatki napitak. Priprema se od sušenog voća - jabuka, krušaka, trešanja, šljiva, groždica. Naziv potječe od glagola „zavariti“ jer voće samo kratko prokuhava. U voćni napitak možete dodati med a potrebno je ostaviti sušeno voće da se namače 5-6 sati.

УЗВАР ІЗ СУХОФРУКТІВ: РЕЦЕПТ

1. Сухофрукти промий водою в друшляку.
2. Залий водою і дай настоятися сушінням не менше 4 годин. Зручно замочувати фрукти з вечора, а вранці варити узвар.
3. Воду із сухофруктами потрібно довести до кипіння і кип'ятити на середньому вогні до 10 хвилин.
4. Від довгого стояння у воді фрукти добре набухають і не вимагають тривалого кип'ятіння незалежно від того, які сухофрукти ви взяли.
5. Додай цукор і закип'яти ще раз.
6. Накрий кришкою і зніми з плити.
7. Узвар повинен добре настоятися і повністю охолонути.
8. Чим довше стоїть узвар, тим ароматнішим стає.
9. Дай настоятися напою і скуштуй через кілька годин.

Приємного смаку!

КОЛЯДКИ

Колядки - це обрядові пісні, які виконуються в усіх регіонах України напередодні Різдва. В Україні одним з найулюбленіших було і залишається свято Різдва. З ним пов'язані такі поняття, як Свят-вечір, вертеп, колядування, а колядки на Різдво Христове можна почути по всій Україні.

Йдеться про обрядові пісні, які виконуються в ніч перед Різдвам. Колядки традиційно мі-

стили побажання здоров'я, багатства, доброго врожаю в наступному році. Виконували їх діти і молодь. Ватагами вони ходили від хати до хати, тримаючи в руках зірку, що нагадує народження Ісуса, та виконували пісні, а натомість отримували гостинці.

На сучасному етапі в Україні можна почути різні різдвяні пісні: відомі автори пишуть спеціальні пісні, багато з яких стають хітами в розпал свят, але на Різдво прийнято згадувати і виконувати саме стародавні колядки. Універсальною вітальною піснею вважається наступна:

Добрий вечір тобі, пане господарю, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

Застеляйте столи, та все килимами, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

Та кладіть калачі з ярої пшениці, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

Бо прийдуть до тебе три празники в гості, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

А той перший празник - Рождество Христове, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

А той другий празник - Святого Василя, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

А той третій празник - Святе Водохреща, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

Хай святкує з нами вся наша родина, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

Вся наша родина, славна Україна, радуйся!
Ой радуйся, земле, Син Божий народився!

Окремою групою виділяються колядки на Різдво для дітей. Вони мають жартівливу форму побажань і поздоровлень.

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте тітко пирога.
Як не дасте пирога,
Візму бика за рога,
Поведу на торжок,
Куплю собі пиріжок.

Традиція колядування збереглася й до сьогодні. Як тільки на небі являється перша зоря - розпочинається Свята Вечеря, а діти збираються гуртом і йдуть вітати усіх колядками з народженням Христа!

KOLJADE

Kolede - to su obredne pjesme koje se izvode u svim regijama Ukrajine na Badnju večer. U Ukrajini jedan od najdražih praznika je bio i ostao blagdan Božića. S njim su povezani pojmovi poput Badnje večeri, vertepa i koledovanja, a kolede za Božić možete čuti u svim regijama Ukrajine.

Radi se o obrednim pjesmama koje se pjevaju u noći prije Božića. Kolede tradicionalno sadrže želje za zdravljem, bogatstvom i dobrim urodom u idućoj godini. Pjevale su ih djeca i mladi. U skupinama su išli od kuće do kuće, držeći u rukama zvijezdu koja podsjeća na Isusovo rođenje, te su pjevali pjesme, a zauzvrat su dobivali darove.

U današnje vrijeme u Ukrajini možete čuti različite božićne pjesme: poznati autori pišu posebne pjesme, mnoge od njih postaju hitovi tijekom blagdana. No, za Božić je uobičajeno sjetiti se i izvoditi upravo drevne kolede.

Posebnu skupinu čine kolede za Božić namijenjene djeci. One imaju šaljivu formu želja i čestitki.

Tradicija koledovanja sačuvana je do danas. Čim se na nebu pojavi prva zvijezda, počinje Sveta večera, a djeca se okupljaju i odlaze u skupinama pozdravljati sve s koledama o rođenju Isusa!

ОДЯГ

Дуже важливо вміти гарно і охайно одягатися з раннього дитинства. Одяг для дитини - це не просто потреба, а й спосіб формування його смаку. Одяг виконує дві функції: захисна - захист тіла від несприятливих умов зовнішнього середовища і естетична.

Від того, як дитина одягається, залежить не тільки те, як дитину будуть сприймати його однолітки, але і подальша якість життя. Безсумнівно, кожна дитина повинна отримувати задоволення від одягу, який вона одягає. Одяг повинен бути практичний і зручний. Діти люблять одягати світлий, яскравий і красивий одяг. Певні кольори одягу здатні піднімати настрій. Це, наприклад, жовтий, зелений, оранжевий і рожевий.

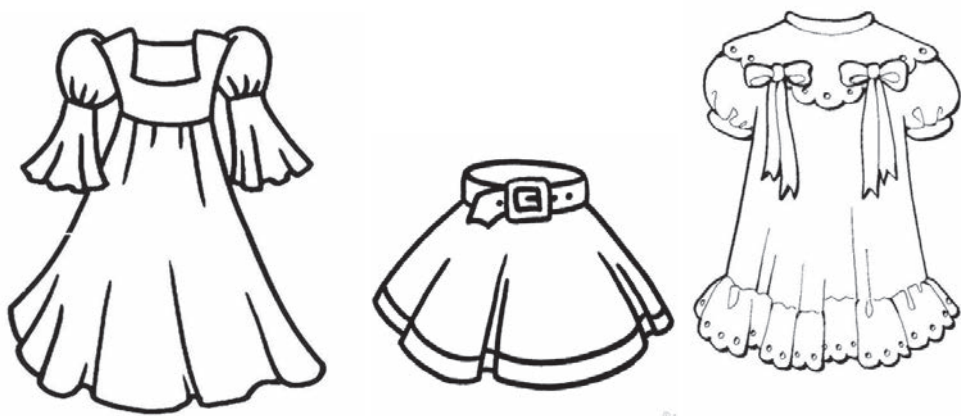

сорочка - košulja
плаття, сукня, суконка -
haljina
майка - potkošulja
спідниця - suknja
штани - hlače
брюки - hlače (odijelo)
костюм - odijelo

шкарпетки - čarape
светр - džemper
блузка - bluza
сарафан - sarafan
кофта - vesta
піджак - sako
жилет - prsluk
джинси - traperice

комбінезон - kombinezon
труси - gaće
купальник –купаці kostim
шорти - kratke hlače
футболка - majica
піжама - pidžama
рукавиці - rukavice

Розмалюй одяг

ODJEĆA

Vrlo je važno znati se lijepo i uredno odijevati od ranog djetinjstva. Odjeća za dijete nije samo potreba, već i način formiranja njegovog ukusa. Odjeća ima dvije funkcije: zaštitnu - štiti tijelo od nepovoljnih uvjeta okoline i estetsku. Kako se dijete odijeva ovisi ne samo kako će ga doživljavati njegovi vršnjaci, već i kasnija kvaliteta njegovog života. Bez sumnje, svako bi dijete trebalo uživati u odjeći koju nosi. Odjeća bi trebala biti praktična i udobna. Djeca vole nositi svijetlu, šarenu i lijepu odjeću. Određene boje odjeće mogu podići raspoloženje. To su, primjerice, žuta, zelena, narančasta i ružičasta.

капелюх - šešir

шапка - kara

шарф - šal

куртка - jakna

пальто - kaput

шуба - bunda

кравата - kravata

ремінь - remen

Obojite odjeću

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ

Український одяг створювався багато століть, він відображає народні звичаї, культуру і характер народу, виражає його спосіб життя, багату та різноманітну творчість, прекрасні традиції. Від матері до дочки передавалося майстерність ткацтва, пошиття і оздоблення одягу, найгарніші вбрання надягали в особливих випадках і зберігалися довгі роки, протягом кількох поколінь. Саме так зберігалися і накопичувалися народні традиції у виготовленні і фасонах одягу, які збереглися до наших днів.

Символіка кольору на національному одязі:

Білий асоціювали з Богом і природою вцілому.

Синій був оберегом і асоціювався з постійністю та вірністю.

Зелений відображає природу, спокій і мир.

Червоний - один з улюблених кольорів українців. Це символ любові і гармонії.

UKRAJINSKA NARODNA ODJEĆA (NOŠNJA)

Ukrajinska odjeća se stvarala tijekom mnogo stoljeća, održavajući narodne običaje, kulturu i narodni karakter, izražavajući njihov način života, bogatu i raznoliku kreativnost te prekrasne tradicije. Majstorske vještine tkanja, šivanja i ukrašavanja odjeće prenosile su se s majke na kćerku, najljepši komadi odjeće nosili su se u posebnim prilikama i čuvali godinama, često kroz nekoliko generacija. Upravo na taj način su se čuvali i prenosile nacionalne tradicije u izradi i stilovima odjeće koje su preživjele do današnjih dana.

Simbolika boja na narodnoj odjeći:

Bijela je bila povezana s Bogom i prirodom u cjelini.

Plava je bila talisman i povezivala se s postojanošću i vjernošću.

Zelena predstavlja prirodu, smirenost i mir.

Crvena je jedna od omiljenih boja Ukrajinaca. Simbol je ljubavi i harmonije.

ЕЛЕМЕНТИ ТРАДИЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО ОДЯГУ

Жіночий одяг складався з вишитої сорочки і поясного одягу - поневу. В українок поневу почали називати дерга і запаска (повсякденний одяг), плахта (святковий розшитий одяг). З XIX століття стали носити зшиті спідниці. У прохолодну погоду носили безрукавки (керсетки, кептарі тощо). Основним верхнім одягом жінок була свитка з білого сукна.

Сорочка була зазвичай прикрашена вишитим або тканим орнаментом по коміру, подолу, на рукавах, який відрізнявся в залежності від регіону. Звичайна довжина сорочки, яку носили з плахтою або запаскою, - по „кісточки“, сорочки до спідниці шилися трохи коротші. З-під плахти чи запаски повинен був визирати долішній вишитий край сорочки, який має назву „поділ“ чи „подорлик“.

Плахта являла собою полотно до 4 метрів у довжину, яке пряли з фарбованої вовни. Його розрізали на три рівні частини, а потім дві частини пришивали до третьої, таким чином, щоб середина нижньої знаходилася навпроти розрізу бічних частин. Плахти, запаски та інше вбрання зазвичай підперезувалося крайкою - тканим або плетеним поясом.

плахта

спідниця

Запаска - це незшитий чотирикутний шмат грубої неваляної вовняної тканини, з зав'язками на верхніх кутах. Цими зав'язками прив'язують одну запаску спереду, а одну ззаду, таким чином, щоб обабіч та знизу було видно сорочку. Запаски були чорні, темно-синьої барви та зрідка червоні, тоді вони використовувались замість фартуха.

запаска

фартух

Кептар - хутряна безрукавка в населення Карпат і Прикарпаття. Кептар завжди був дуже рясно прикрашений вишивкою, аплікацією зі шкіри, китицями та смужками. Керсетка (на Київщині, Полтавщині, Чернігівщині, частково також на Півдні України) - це жіноча безрукавка з фабричної тканини, вона мала численні місцеві варіанти довжини, пропорцій та декорування).

кептар

керсетка

Дівчата заплітали волосся у коси, укладали їх навколо голови і прикрашали стрічками, квітами, живими або з вощеного паперу. Зазвичай дівочий головний убір це віночок. Жінки обов'язково носили різні очіпки, рушникоподібні головні убори (намітки), пізніше - хустки.

ГОЛОВНИЙ УБІР ЖІНОЧИЙ (ОЧІПОК, ХУСТИНА, КЕПТУР, ВІНОК)

Жіноче взуття - це кольорові чоботи, пізніше високі шнуровані черевики. Чоботи носили чорні або червоні. Святковим взуттям у теплу погоду були черевички, а повсякдень носили взуття із сиром'ятної шкіри - постоли і личаки. Личаки виготовляли з кори дерев. Постоли із свинячої або волячої шкіри.

чоботи

постоли

личаки

Велике значення в українському жіночому костюмі відводилося прикрасам. Найбільш цінним вважались намиста із перлин та коралів. Серед традиційних прикрас використовували і монети. Їх скріплювали між собою і носили разом з намистом. Називали їх дукатами. Великою популярністю у жінок використовувалися вироби з бісеру. Їх називали - герданом.

дукати

намисто

гердан

ELEMENTI TRADICIONALNE UKRAJINSKE ŽENSKJE ODJEĆE

Ženska odjeća se sastojala od vezene košulje i pojasnog dijela - poneve. Među Ukrajinkama, poneva je dobila nazive derga i zapaska (svakodnevna odjeća) i plahta (svečana izvezena odjeća). Od 19. stoljeća počele su se nositi šivane suknje. Za hladnog vremena nosile su se bezrukavnici (kersetke, keptari itd.). Osnovni gornji dio odjeće za žene bio je svitka od bijele tkanine.

Košulja je obično bila ukrašena izvezenim ili tkanim ornamentima na ovratniku, rubovima i rukavima koji su se razlikovali ovisno o regiji. Obična duljina košulje koju su nosili s plahtom ili zapaskom bila je do gležnja, dok su košulje ispod suknje bile malo kraće. Ispod plahte ili zapaske trebao je viriti donji izvezeni rub košulje koji se naziva „podil“ ili „podorik“.

Plahta je bio komad platna duljine do 4 metra, ispreden od obojene vune. Plahta je bila podijeljena na tri jednaka dijela, a zatim su se dva dijela prišivala uz treći na način da je sredina donjeg dijela bila nasuprot rezovima bočnih dijelova. Plahte, zapaske i ostala odjeća obično su bili zategnuti oko struka - tkanim ili pletenim pojasom.

Zapaska je četverokutni komad grube vunene tkanine s vezicama na gornjim kutovima. Tim vezicama se pričvršćuje jedna zapaska sprijeda, a jedna straga, tako da se sa strane i odozdo može vidjeti košulja. Zapaske su bile crne i tamno plave boje, a povremeno crvene, tada su se koristile umjesto pregača.

Keptar (krznjeni prsluk bez rukava u Karpatima i Prykarpatju) uvijek je bio bogato ukrašen vezom, aplikacijama od kože, vrpčama i trakama. Kersetka (na Kijevštinu, Poltavštinu, Černigivštinu, djelomično i na jugu Ukrajine) je ženski prsluk od tvorničke tkanine, imao je brojne lokalne varijante duljine, proporcija i ukrasa.

Djevojke su plele kosu u pletenice, motale ih oko glave i ukrašavale ih vrpčama, cvjetovima, bilo svježim ili umjetnim. Djevojke su uvijek nosile vjenčiće na glavi. Žene su obavezno nosile različite kape i marame na glavi (namitki) a kasnije šalove.

Ženska obuća - su čizme u bojama, kasnije visoke vezane čizme. Čizme su nosile u crnoj ili crvenoj boji. Za svečanu obuću u toplim vremenskim uvjetima nosile su plitke kožne cipele, dok su svakodnevno nosile obuću od meke kože - postole i lychaky. Lyshaky su izrađivane od kore drveća. Postole su izrađivane od svinjske ili goveđe kože.

Velika važnost u odijevanju žena pridavala se nakitu. Najvrjednijim se smatrala ogrlica od bisera i koralja. Među tradicionalnim nakitom koristili su se i novčići. Spajale su ih zajedno i nosile kao ogrlicu. Nazivale su ih dukatima. Veliku popularnost među ženama imali su proizvodi od perlica - đerdani.

вишиванка - vezena košulja

спідниця - suknja

фартух - pregača

кептар - krznjeni prsluk

керсетка - ženski prsluk od tvorničke tkanine

вінок - vijenac

віночок - vjenčić

очіпок - kapa od tkanine

хустина - marama

чоботи - čizme

черевики - cipele

намисто - ogrlica

гердан - ogrlica od perlica

дукати - ogrlica od novčića

ЕЛЕМЕНТИ ТРАДИЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЧОЛОВІЧОГО ОДЯГУ

Чоловічий костюм складався із заправленої у штани сорочки, безрукавки або жупану і пояса. Пояс був обов'язковим елементом одягу. На поясах носили предмети повсякденного вжитку, вони були яскравою прикрасою одягу і показником достатку.

Чоловічі вишиванки могли бути з низьким стоячим або широким відкладеним коміром. Застібалася така сорочка на гудзики або шворки.

чоловіча сорочка

Чоловічий поясний одяг найдавніших часів - це гачі - вузькі сукняні штани. Вони шилися з білого або сірого полотна. Гачі носили чоловіки західної України. А чоловіки східної та центральної України носили шаровари - дуже широкі штани, що їх переважно заправляли у халави. Вважається, що їх привезли до України козаки зі східних походів.

СТЕГНОВИЙ (ПОЯСНИЙ) ОДЯГ

ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ ШТАНИ - ВУЗЬКІ (ГАЧІ) АБО
ШИРОКІ (ШАРОВАРИ)

Український чоловічий одяг зверху оперізується поясом. Пояси були різнокольорові (червоні, сині, зелені) з шовкової, бавовняної чи вовняної тканини. Кінці пояса завжди прикрашали китицями чи бахромою. Чоловіки Карпат носили шкіряні пояси - череси. Пояс у давнину служив оберегом, своєрідним талісманом.

пояс

черес

Поверх сорочки чоловіки Карпат і Полісся носили кептар або жупан. Жупан - давній тип слов'янського верхнього одягу. Шили його з дорогих тканин штофу, або з тонкого фабричного сукна, частіше синього або зеленого.

Кожух - зимовий одяг з овечих шкір хутром усередину. Кожухи прикрашали вишивкою, аплікацією з кольорової шкіри, нашивками з яскравих плетених шнурів, китичками з різнокольорових вовняних ниток та інші.

кожух

жупан

На голови чоловіки одягали шапки з овчини або іншого хутра. В Україні існувало вірування, що ходити під відкритим небом з непокритою головою - гріх для чесного чоловіка. Переступаючи поріг хати, треба було скинути шапку. Чоловіки західної України носили капелюх - головний убір з товстої, м'якої тканини, прикрашеної кольоровими стрічками, пером півня, тощо. У літню спеку носили солом'яні брилі, їх плели переважно пастухи під час випасу худоби у полі.

шапка

капелюх

бриль

Український національний одяг залишається надзвичайно популярним і є важливою частиною культури і сьогодні. Елементи традиційного одягу часто використовуються в повсякденному житті - чоловічі та жіночі вишиті сорочки, віночки з квітів, стрічки для волосся. Народний одяг є історичною спадщиною наших великих предків.

Збереження національного одягу є відданістю традиціям наших батьків, дідів, прадідів, яка відображає ознаку культурного народу.

ELEMENTI TRADICIONALNE UKRAJINSKE MUŠKE NOŠNJE

Muška odjeća sastojala se od košulje opasane u hlače, prsluka ili župana i pojasa. Pojas je bio obavezni dio odjeće. Na pojasima su nosili predmete svakodnevnog korištenja, koji su bili naglašeni ukrasi odjeće i pokazatelj bogatstva. Muške košulje s vezom mogle su imati niski stojeći ili široki preklopljeni ovratnik. Ovakva košulja zatvarala se dugmićima ili kopčama.

Donji dio muške odjeće od najstarijih vremena su bile „gači“ - uske pamučne hlače izrađene od bijelog ili sivog platna. „Gači“ su nosili muškarci na zapadu Ukrajine dok su muškarci s istoka i središnje Ukrajine nosili šalfare, vrlo široke hlače koje su obično stavljali u sare na čizmama. Smatra se da su ih kozaci donijeli u Ukrajinu s pohoda na Istok.

Ukrajinska muška odjeća obično završava pojasom. Pojasi su bili raznobojni (crveni, plavi, zeleni), izrađeni od svile, pamuka ili vune. Krajevi pojasa uvijek su bili ukrašeni resama. Muškarci s Karpata nosili su kožne pojase poznate kao „čeresy“. Pojas je u prošlosti služio kao zaštita i svojevrtni amulet.

Preko košulje, muškarci s Karpata i Polissja nosili su „keptar“ ili „župan“. Župan je stari tip slavenske gornje odjeće. Izrađivao se od skupih materijala poput sukna ili tankog tvorničkog platna, obično u plavoj ili zelenoj boji.

Kožuž je zimski odjevni predmet izrađen od ovčje kože s krznom iznutra. Kožuže su ukrašavali vezom, aplikacijama od šarene kože, šarene pletene užadi, kiticama od raznobojnih vunених нити i drugim ukrasima.

Na glavama su muškarci nosili šešire od ovčje kože ili krzna. U Ukrajini je postojalo vjerovanje da hodanje pod otvorenim nebom s nepokrivenom glavom predstavlja grijeh za poštenog muškarca. Kada bi prelazili preko praga u kuću, morali su skinuti šešir. Muškarci sa zapada Ukrajine nosili su „kapeljuh“ - šešir od debele, mekane tkanine, ukrašen šarenim trakama, perjem pijetla i slično. Tijekom ljetnih vrućina nosili su slamnate šešire, koje su često pleli pastiri dok su čuvali stoku na livadama.

Ukrajinska narodna odjeća ostaje izuzetno popularna i važan je dio naše kulture i danas. Elementi tradicionalne odjeće često se koriste u svakodnevnom životu - muške i ženske vezene košulje, vijenci od cvijeća, trake za kosu. Narodna odjeća je povijesno nasljeđe naših slavnih predaka. Očuvanje nacionalne odjeće je odanost tradicijama naših roditelja, djedova i pradjedova, te predstavlja obilježje kulturnog naroda.

вишита сорочка - vezena košulja

шаровари - šalvare

пояс - pojas

черес - kožni pojas

кожух - zimska odjeća od ovčje kože

капелюх - šešir

бриль - šešir od slame

жупан - stari tip slavenske gornje odjeće

РОСЛИНИ

„Без верби й калини немає України“

Народні символи України - це те, що найбільш любить і шанує даний народ. Про народні символи складено багато пісень і легенд, вони використовуються в обрядах, звичаях. Їх вишивають на сорочках і рушниках. Вони уособлюють красу країни, духовну міць народу, засвідчують любов до рідної землі. Народні символи - це наші святині.

КАЛИНА

У вінку зеленолистім,
У червоному намисті
Видивляється у воду
На свою хорошу вроду.

Калина - символ вогню, сонця, дівочої краси й чистоти, вірності, вічної любові, материнства, символ нескореності та стійкості, українського козацтва, потягу до своїх традицій, звичаїв.

Кущ із білими невеличкими квіточками, гіркими чи кисло-солодкими ягодами, зібраними в кетяг - символ рідної землі.

Любиш Україну - посади калину.
Дівчина у вінку, мов калина у цвіту.
Без верби і калини нема України.

BILJKE

„Bez hudike i vrbe nema Ukrajine“

Narodni simboli Ukrajine - to je ono što ovaj narod najviše voli i cijeni. O narodnim simbolima napisano je mnogo pjesama i legendi, koriste se u obredima i običajima. Oni se vezu na košulje i ručnike. Oni utjelovljuju ljepotu naše zemlje, duhovnu snagu naroda, svjedoče o ljubavi prema rodnoj zemlji. Narodni simboli su naše svetinje.

HUDIKA

Hudika - simbol vatre, sunca, djevičanske ljepote i čistoće, vjernosti, vječne ljubavi, majčinstva, simbol nepokorivosti i postojanosti, ukrajinskog kozaštva, privrženosti vlastitim tradicijama i običajima. Grm s malim bijelim cvjetovima, gorkim ili kiseloslatkim bobicama sakupljenim u kitici - to je simbol rodne zemlje.

Volite Ukrajinu - posadite hudiku.
Djevojka u vijencu, poput hudike u cvatu.
Bez vrbe i hudike nema Ukrajine.

ВЕРБА

Символічним знаком весни і оберегом України є веба. У народі кажуть: „Де вода, там і верба“. Люди здавна помітили, де ростуть верби, там чисті джерела, бо верба - природний фільтр. Ще в сиву давнину українці шанували вербу. Її оспівували в піснях і легендах, слов'яни вважали вербу символом родинного вогнища. Тиждень перед Великоднем називається вербним. У Вербну неділю гілля освячують у церкві, а потім несуть додому та вдаряють нею рідних промовляючи: „Не я б'ю, верба б'є, за тиждень - Великдень недалечко - червоне яєчко“.

З особливою шаною і теплотою оспівує вербу і великий син українського народу Тарас Шевченко:

Рече та стогне Дніпр широкий
Сердитий вітер завива
Додолу верби гне високі
Горами хвилі підійма.

Зацвіла верба - прийшла весна.
Де вербиця - там і криниця.
Де срібліє вербиця - там здорова водиця.

VRBA

Симбол пролјећа і заштитник Украјине је врба. У народу кажу: „Гдје је вода, ту је і врба“. Људи су одавно примјетили да гдје расту врбе тамо су чиста врела, јер врба је природни филтер. Још у давним временима Украјинци су поштовали врбу. Споминјали су је у пјесмама і легендама, а Славени су је сматрали симболом обитељског огњишта. Тједан прије Ускрса назива се „Врбика“. На Цвјетницу се гранчце посвећују у цркви, а затим се носе кући і ударaju njима своје ближње, изговарајући: „Не ударам ја, врба туће, за тједан дана Ускрс, није далеко црвено јаје.“ С посебним поштовањем і топлином врбу је опјевао і велики Син украјинског народа, Тарас Шевченко:

Dnipro širok huji i jeca,
Ljut vjetar zapjeva,
Dolje se vrbe nisko savijaju,
Planine uzdižu valove.
Procvjetala vrba - stiglo je proljeće.
Gdje je vrba - tu je i izvor.
Gdje sjaji vrba - tu je zdrava voda.

ТОПОЛЯ

Тополя здавна стала ключевою ланкою української культури, саме вона уособлює українське те, що належить Україні, рідне:

Стежка між нивами плідними,
Гордо вас називаю – „мої“,
Щиро вважаю вас рідними

В. Симоненко

Тополя в Україні - симол жіночої долі, незрадливог та, на жаль, нещасливого жіночого кохання, симол дівочої краси, а також жіночого й дівочого суму, їх самотності. Тополя край дороги - це образ жінки чи дівчини, котрі чекають своєї долі чи свого суженого... Так само, як тополя не любить рости одна, так і людина не може жити самотійно: їй потрібна підтримка або хоча б присутність її рідних і друзів.

Тополя справжня фабрика кисню. Одна тополя звільняє атмосферу від 30 кг пилу і сажі. Під тополею легко дихати. Використовується вона і в народній медицині. Препарати з тополі мають антисептичні властивості.

Тополя стала пісенним символом України, уособлюючи козацьку долю... Вона як символ волі контрастує з полоном козаків-невільників, додає їм сили.

TOPOLA

Topola je odavno postala ključna veza ukrajinske kulture, upravo ona je oličenje ukrajinskoga, ono što pripada Ukrajini:

Vrbe i topole, šume i gajevi,
Staza između plodnih polja,
S ponosom vas nazivam „mojim“
I iskreno vas smatram svojim.

V. Simonenko

Topola je u Ukrajini simbol ženske sudbine, vjernosti, i nažalost, nesretnih ljubavi žene, simbol djevojačke ljepote, ali i tuge žene i djevojke, njihove samoće. Topola uz cestu je slika žene ili djevojke koja čeka svoju sudbinu ili svog zaručnika... Kao što topola ne voli rasti sama, tako ni čovjek ne može živjeti sam: treba mu podrška ili barem nazočnost svojih bližnjih i prijatelja.

Topola je prava tvornica kisika. Jedna topola oslobađa atmosferu od 30 kg prašine i čađi. Ispod topole je lako disati. Također se koristi u narodnoj medicini. Pripravci od topole imaju antiseptička svojstva.

Topola je postala pjesnički simbol Ukrajine, oličenje sudbine kozaka... Ona je simbol slobode nasuprot ropstva kozaka dajući im snagu.

ВИШНЯ

Вишня - Матінко Всевишня -
Весь білий цвіт - то вишні цвіт.
Правічне дерево України
Її безсмертя в плині літ...

Нема в Україні подвір'я, де б не росла вишня. Як зацвіте навесні білим цвітом - на серці тепліє, а зачервоніє ягодами - душа світліє.

Вишня - символ рідної землі та України, матері й дівчини- нареченої, символізує Світове Божественне дерево, тому й називається „вишнею“ від слова „вишина“, а також „Вишній“, той, що найвище, тобто Всевишній Бог. Вона також символізує вічну весну - літо, красу та взаємну любов.

Вишня дарує смачні соковиті плоди, але її використовують і в декоративному оформленні парків, скверів, садиб, тощо.

Вишневе дерево, вишневий сад користуються в нашого народу любов'ю і великою шаною. Найцінніші, найкращі слова присвячені цьому дереву. Образ вишні піднявся до символу України:

Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну,
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну

В. Сосюра

VIŠNJA

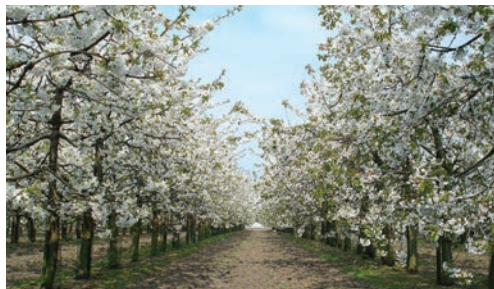
Višnja - Mati Svevišnja -
Cvijet bijel kao snijeg -
to su cvjetovi višnje.

Vječno drvo Ukrajine, njezina besmrtnost u tijeku vremena.

Nema dvorišta u Ukrajini gdje ne raste višnja. Kad procvjeta u proljeće bijelim cvjetovima - srce postaje toplije, a kad postane crvena od plodova - duša postaje svjetlija. Višnja je simbol rodne zemlje i Ukrajine, majke i djevojke - buduće nevjestе, simbolizira Sveto Božje drvo, stoga se naziva „višnja“ od riječi „visina“, ali i „višnji“, Onaj koji je najviši, odnosno Svevišnji

Bog. Također simbolizira vječno proljeće - ljeto, ljepotu i međusobnu ljubav. Višnja nam daruje ukusne sočne plodove, ali se također koristi u dekoraciji parkova, trgova, imanja i drugih mjesta.

Višnjino drvo, višnji vrt uživaju veliku ljubav i poštovanje u našem narodu. Najvrjednije i najbolje riječi posvećene su ovom stablu. Slika višnje se uzdigla do simbola Ukrajine:

Volite Ukrajinu u snu i budnom stanju,
Svoju višnjinu Ukrajinu,
Njenu vječno živu i novu ljepotu,
I njezin jezik slavujev.

V. Sosjura

БАРВІНОК

Барвінок - невід'ємна ознака української землі, оспівана щедро і поетично в усній народній творчості, поезії і прозі, задіяна в обрядах, звичаях і віруваннях. В ніч на Івана Купала українські дівчата вдавнину плели з нього вінки і кидали у воду, згадаючи судженого. Всюди барвінок використовували під час весільних обрядів. Мабуть, тому, що сплетені у вінок вічнозелені листки символізували вічне кохання, постійність почуттів, міцність шлюбу. Хрещатим барвінком прикрашають і обжинковий вінок.

Барвінок - символ вічності буття і життєвої сили, провісник весни. Його форма - хрест або перехрестя визначає символіку єднання живих людей з їх предками. Барвінок на могилі - свідчення вічної пам'яті.

Я пам'ятаю їх, барвінків, навесні:
Цвіли вони, синющі, навесні,
Такі блакитні, буйні, небоокі,
Такі безжальні і такі жорсткокі

І. Драч

ZIMZELEN

Neizostavni simbol ukrajinske zemlje, velikodušno opjevan i poetski opisan u usmenoj narodnoj kulturi, poeziji i prozi, uključen u naše običaje, tradicije i vjerovanja. Noću, na Ivanjsku noć, ukrajinske djevojke su od davnina plele vijence od njega i bacale ih u vodu, spominjući svoga ljubljenoga. Zimzelen se koristio širom zemlje tijekom vjenčanih obreda vjerojatno zato što su ispleteni vječno zeleni listovi u vijencu simbolizirali vječnu ljubav, postojanost osjećaja i čvrstoću braka. Križem ukrašeni zimzelen također se koristio za ukrašavanje obrednih vijenaca za žetvu. Zimzelen je simbol vječnosti postojanja i životne snage, glasnik proljeća. Njegov oblik - križ ili raskrižje - određuje simboliku povezanosti živih ljudi s njihovim precima. Zimzelen na grobu svjedoči vječno sjećanje.

Sjećam se njih, zimzelena, u proljeće:
Cvjetali su, plavi, u proljeće,
Tako plavi, bujni, nebeski,
Tako nemilosrdni i tako žestoki.

I. Drač

СОНЯШНИК

Влітку, коли вся земля бує соковитою зеленню, а відпочиле від весняних дощів небо сміється синню, на полях України сходять мільйони сонць. То розквітають соняшники. Яскраві, гарячі пелюстки виграють золотом, милуючи людське око. Ці дивовижні квіти давно стали одним із символів української землі, хоч насправді є гостями з далеких материків. Назва цієї рослини більшістю мов означає саме квітка сонця. Мабуть, через схожість із золотавим сонцем, ця рослина отримала назву „Соняшник“.

Квітка ця на сонце схожа,
На олію вона гожа,
Жовті пелюсточки має,
Їх до сонця повертає.

В Україні соняшник з'явився у середині 18 століття. Спершу, його розводили як декоративну рослину з гарним суцвіттям, а згодом заради зерна, яке використовували, як ласощі. Тепер із соняшника виробляють олію, яка є найкращим харчовим продуктом. Україна займає друге місце у світі як виробник соняшникового насіння.

В Українських домівках вишивали соняшники, малювали їх, прикрашали ними паркани. Соняшник - це не тільки символ сонця, саява і краси - це знак процвітання, символ праці й достатку, сили і добробуту. „Стоїть гарний, як соняшник у цвіту“, кажуть у народі. Золоточубий соняшник - це неповторний і прекрасний символ України, який символізує Батьківщину: як соняшник повертається до сонця, так і людина, думкою, словом і ділом звернена до своєї Вітчизни.

SUNCOKRET

Ljeti, kada cijela zemlja buja obilnim zelenilom, a nebo se smije plavetnilom nakon proljetnih kiša, na poljima Ukrajine izrastaju milijuni sunčevih cvjetova. Tada procvjetaju suncokreti. Sjajni, vrućih latica sjaje zlatom, očaravajući ljudsko oko. Ovi čudesni cvjetovi odavno su postali jednim od simbola ukrajinske zemlje, iako su zapravo gosti iz dalekih kontinenata. Ime ove biljke u većini jezika upravo znači cvijet sunca. Vjerojatno zbog sličnosti sa zlatnim suncem, ova biljka dobila je ime „Sunčev cvijet“.

Ovaj cvijet sličan suncu je,
Prikladan za ulje,
Ima žute laticice,
Okreće ih prema suncu.

U Ukrajini je suncokret prvi put stigao sredinom 18. stoljeća. Prvo su ga uzgajali kao ukrasnu biljku s lijepim cvjetovima, a kasnije zbog sjemenki koje su koristili kao poslasticu. Sada se iz suncokreta proizvodi ulje, koje je najkvalitetniji prehrambeni proizvod. Ukrajina zauzima drugo mjesto u svijetu po proizvodnji suncokretovog zrna.

U ukrajinskim domovima su vezli suncokrete, crtali ih i ukrašavali njima ograde. Suncokret nije samo simbol sunca, sjaja i ljepote - to je znak prosperiteta, simbol rada i obilja, snage i blagostanja. „Stoji lijep kao suncokret u cvatu“, kažu u narodu. Zlatni suncokret je neponovljiv i predivan simbol Ukrajine, koji simbolizira Domovinu: kao što se suncokret okreće prema suncu, tako se i čovjek, mislima, riječima i djelima okreće svojoj domovini.

ВОЛОШКИ

Волошки - символ ніжної і тонкої душевної краси, праведності і святості, душевної чистоти, скромності і привітності. Вважається, що волошки мають значну магічну силу як оберіг від злих духів, лихої долі та всіляких напастей, тому їх вирощують при садибах, освячують на Маковія та Великого Спаса.

У полі, при дорозі, волошки зацвіли,
Їх вітер колихає під пісню ковили.
Віночки з них сплітають і так рвуть залюбки,
Маленькі сині квіти, тендітні пелюстки.

У народі кажуть „Ой, сині, як волошки в житі“. Синій колір волошки став насамперед своєрідним символом незрівняної краси, чистої вроди, мрії про щастя, про вірне кохання. Волошки - здавна ніжні улюбленці українських дівчат, ростуть на полях, уздовж доріг і посівів по всій Україні.

Волошка - одна з дванадцяти квіток українського вінка. Вона символізує життя, молодість, красу, скромність і простоту. Вінки з волошок, сплетені на Зелені свята, протягом року зберігають в домівці. Ці ніжні сині квіти, як частина орнаменту, присутні в українській вишивці.

Як кошики сині квіти
Пишаються серед жита.

RAZLIČAK

Različak - simbol nježne i suptilne duhovne ljepote, pravедnosti i svetosti, duhovne čistoće, skromnosti i gostoljubivosti. Vjeruje se da različak posjeduje značajnu magičnu moć kao zaštitu od zlih duhova, nesreće i svih vrsta nevolja, stoga ih uzgajaju u dvorištima, posvećuju u crkvi na duhovne blagdane – Veliki Spas i Makovija (u kolovozu).

U polju, uz cestu, cvjeta različak,
Vjetar ih ljuđa uz zvuk cvrčaka.
Pletu vijence od njih s ljubavlju,
Male plave cvjetove, nježne latice.

U narodu se kaže „Oh, plave kao različak u žitu.“ Plava boja različka postala je prvenstveno simbolom neusporedive ljepote, čiste ljepote, snova o sreći, vjernoј ljubavi. Različak je od davnina nježni miljenik ukrajinskih djevojaka, raste na poljima, uz ceste i u usjevima diljem Ukrajine.

Različak je jedan od dvanaest cvjetova ukrajinskog vijenca. On simbolizira život, mladost, ljepotu, skromnost i jednostavnost. Vijenci od različka ispleteni na Zeleni ponedjeljak, čuvaju se u kući tijekom cijele godine. Ovi nježni plavi cvjetovi, kao dio ornamента, prisutni su u ukrajinskom vezu.

МАК

Неповторна краса, рідкісне видовище, коли цвіте мак! Від всіяного маковим цвітом лану не можна відірвати очей - ніби червоний вогонь розплескався по всьому полю. Мак - давня рослина. В українському віночку він з'являється в 16 - 17 столітті. То були часи боротьби українського народу за свою незалежність. Квітки маку в українському віночку - символ печалі і туги. Окрім цього, мак символізує красу, молодість та їх скороминушість: натяк на це дають макові пелюстки, які швидко і легко обсіпаються.

Багато звичаїв пов'язано з маком. Освячене на Маковія насіння маку додають у Різдвяну кутю. Під час посухи його сіяли в криниці, щоб викликати дощ. Маком обсіпали хату на хліб і добро, на достаток. Мак оспівували і в хороводних та ігрових веснянках.

Як без вишні - не садок, так без маку - не вінок.
А його ось, як на те, скільки в полі тут росте.
І червоний і стрункий, і свіженький все який.
Хоч багато не рвемо - всім віночки сплетемо.

МАК

Jedinstvene je ljepote, rijedak je prizor kada cvjeta mak! Ne možete skinuti oči s polja prekrivenog crvenim cvjetovima maka - kao da se crveni plamen rasplamsao po cijeloj površini. Mak je drevna biljka. U ukrajinskom vijencu počeo se pojavljivati u 16. i 17. stoljeću. To su bila vremena borbe ukrajinskog naroda za svoju neovisnost. Cvjetovi maka u ukrajinskom vijencu simboliziraju tugu i žalost. Osim toga, mak simbolizira ljepotu, mladost i njihovu prolaznost: to sugeriraju lako padajuće latice maka.

Mnogi običaji su povezani s makom. Blagoslovljeno sjeme maka dodaje se u božićnu kutiju. Tijekom suše sijali su ga u bunaru kako bi izazvali kišu. Makom su posipali kuću za kruh i blagostanje. Mak je također opjevan u plesnim običajima u proljeće.

Kao što bez višanja nema voćnjaka, tako i bez maka nema vijenca.

A evo ga, ovisi o tome koliko raste na polju.

I crven i nježan, svježeg izgleda.

Iako ne beremo mnogo, svima ćemo vjenčiće isplesti.

МАЛЬВА

Розквітла мальва

Розквітла мальва - хати оберіг,
Розквітла мальва - подарунок неба,
Її суцвіттям вишитий рушник
Мені лишила мати після себе.
Стоїть красуня ніжна і струнка
Всім перехожим заглядає в очі,
І ворухнеться серце юнака,
І заспіває серденько дівоче...

Т. Столяренко-Малярчук

З давних-давен улюбленою була в народі квітка рожа рожева, або мальва чи шток роза, як її називали садівники. Високі стебла, густо вкриті яскравими ніжними квітами та великими лапатими листками, живою стіною закривали майже кожную сільську хату.

Безліч відтінків, від білого, рожевого до червоного багряного, створює дивовижну веселку навколо оселі. Нарівні з нагідками і чорнобривцями, м'ятою і любистком мальва створювала національний колорит українського села.

Мальва - це символ найдорожчого, любові до рідної землі, до народу. Не було села, а в ньому хати, де б не росли під вікнами мальви - прекрасні обереги духовної спадщини. Всім, хто вирушав у далеку дорогу, ці квіти нагадували - там земля мила, де мати родила.

Гарні квітки мальви завжди приваблювали до себе погляд митців. В Україні зображенням мальви здавна прикрашали вишиванки, писанки, стіни будинків. Мальва символізує сонце, тому писанку з таким знаком дарують на щастя.

Не забудьмо мамини слова, що благословляють нас в дорогу,
Хай же мальви з кожного двора, кличуть нас до отчого порога,
Мальви, мальви, наче сонце-світ, мов любові молоді заграви,
Своїм шаром кригу розтовчуть, у серцях байдужих і лукавих.

SLJEZ

Od davnina u narodu je voljen cvijet ruže ružičaste boje, ili sljez ili štapić ruže, kako su je nazivali vrtlari. Visoke stabljike, gusto prekrivene svijetlim nježnim cvjetovima i velikim listovima, živim zidom gotovo su pokrivala svaku seosku kuću. Bezbroj nijansi, od bijele, ružičaste do crvene boje, stvaralo je čudesni luk oko doma. Rame uz rame s nevenom i kaduljom, metvicom i ljupčacom, sljez je stvarao nacionalnu boju ukrajinskog sela.

Sljez je simbol najdragocjenijeg, ljubavi prema rodnoj zemlji, prema narodu. Nije bilo sela, a u njemu kuće, gdje pod prozorima nije rastao sljez - prekrasni čuvar duhovne baštine. One koji su bili na dalekom putu ovi cvjetovi su podsjećali - tamo je mila zemlja, gdje ih je majka rodila.

Lijepi cvjetovi sljeza uvijek su privlačili pažnju umjetnika. U Ukrajini, slika sljeza odavno je krasila vezove, pisanice, zidove kuća. Sljez simbolizira sunce, pa se pisanica s takvim znakom daruje radi sreće.

ЧОРНОБРИВЦІ

Золоті квіти, які лікують

Гарні квіти біля хати, навесні садила мати.
Чорнобрівці чорноброві, квітнуть в тиші вечоровій.
Чорнобрівці чарівні, так і просяться в пісні

Василь Кравчук

Чорнобривці в Україну завезені дуже давно, батьківщина цієї рослини - Мексика, але за цей час встигли завоювати серця українців. Вони постали одні з найбільш розповсюджених рослин у всіх сферах життя українського народу. Здавна українці прикрашали чорнобривцями своє житло. Ця рослина не тільки декоративна, а й корисна. За допомогою настою з чорнобривців можна вберегти урожай ягід від шкідників, їх здавна додавали до страв як приправу тому, що вони містять цінні вітаміни та ефірні олії. Багато українських пісень, віршів, легенд складено про ці чудові квіти. Ця квітка - символ краси, сміливості, стійкості, вроди. Нерозривно вона пов'язана з дитинством, юністю, материнською любов'ю.

Чорнобривців насіяла мати
У моїм світанковім краю,
І навчила пісеньки співати
Про надію квітучу мою.
Як на ті чорнобривці погляну
Бачу матір стареньку, бачу руки твої моя нене,
Твою ласку я чую рідненька.

М. Сингаївський

KADIFE

Zlatno cvijeće koje liječi

Kadife su u Ukrajinu uvezene vrlo davno, porijeklo ove biljke je Meksiko, i tijekom vremena su uspjele osvojiti srca Ukrajinaca. Postale su jedne od najrasprostranjenijih biljaka u svim područjima života ukrajinskog naroda. Od davnina su Ukrajinci ukrašavali svoje domove kadifama. Ova biljka nije samo dekorativna, već i korisna. Pomoću čaja od kadife može se sačuvati usjev bobica od štetnika, a dugo su ih dodavali jelima kao začim jer sadrže vrijedne vitamine i eterična ulja. Mnogo ukrajinskih pjesama i legendi stvoreno je o ovim divnim cvjetovima. Ovaj cvijet je simbol ljepote, hrabrosti, postojanosti, ljepote. Neodvojivo je povezan s djetinjstvom, mladošću, majčinskom ljubavlju.

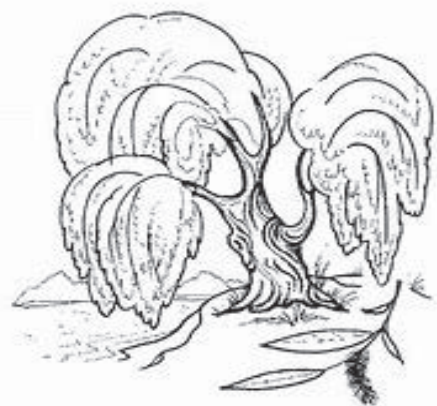
НАМАЛЮЙ, РОЗФАРБУЙ, ВІДГАДАЙ
НАСРТАЙ, ОВОЛІ, ПОГОДИ

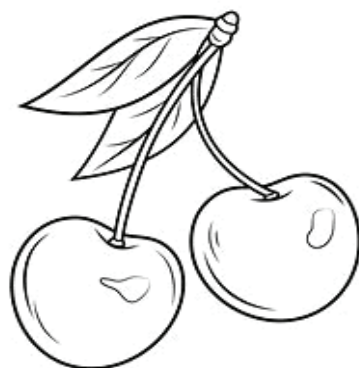
Хто ж ті ягоди не знає,
Від застуди їх приймають.
На кущах вони висять,
І, як маків цвіт, горять.
Тільки це не є малина.
Що за ягода?

Серед літа, мов пір'їнки,
Стиха падають сніжинки.
Під віконечком у Олі
Цвітом вкрилися ...

Довгі, тонкі віти має,
Золотом кору вкриває,
З гілок кошики плетуть,
В церкву раз на рік несуть.

Рожевіють, червоніють,
У пиріг попасти мріють,
Обліпили гілки пишні,
Соковиті, пишні...

На городі в нас росте
Сонце ясне, золоте,
Жовте око, жовті вії,
Та чомусь воно не гріє.

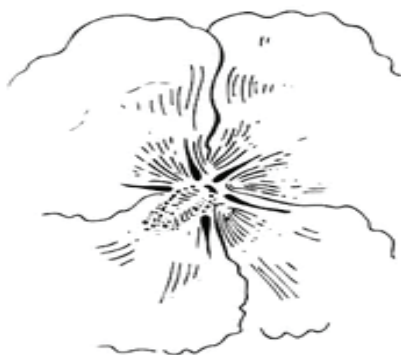
Цвіте синьо, лист зелений,
Квітник прикрашає,
Хоч мороз усе побив -
Його не займає.

На просторах поля золотого
Сині зірочки тремтять.
Мов шматочки неба голубого,
Виграють, виблискують, горять.

Запалали в чистім полі
Квіти гарні, всі червоні.
То палає влітку так
Польовий червоний...

Навесні я сіяла насіннячко,
Доглядало квіти тепле літечко,
Восени на святі любій мамі
Подарую я червоні.....

У наряди пишні вбрався
І морозу не злякався.
Невеличкий той сміливець
Золотавий...

SUPER
COLORS

ПТАХИ

ЛЕЛЕКА

Наш край здавна називався лелечим. Можливо, це тому, що на солом'яних стріхах наших предків любили мстити свої гнізда лелеки. Лелека на обійсті людини. Подивіться на нього, коли він стоїть у гнізді. Спокійно, немов господар, окидає поглядом подвір'я, дбайливо оглядає гніздо, пильно охороняє дружину, а потім і молоде потомство. Нам затишно і добре, коли десь недалеко клеочуть лелеки.

Птах цей - символ миру, достатку, щастя, добра, материнства - оспіваний у піснях, поетичних творах. З тугою покидають рідний край лелеки. Зимують у Південній Африці. Вони долають шлях 20-25 тисяч кілометрів.

Згідно прикметам, лелеки на крилах приносять весну. З їхньою появою хлібороби починали висівати ярі культури, садити городину. Народ складав про них веснянки та прислів'я:

Прилетів лелека - весну приніс здалека.

З'явилися бузькові лапи - не забирай з грядки сапи.

Лелеки символізують сімейний затишок, благополуччя, вірність своєму краю. Тепер уже не скрізь його побачиш, цього красивого птаха котрого звуть в Україні по - різному: черногуз, лелека, бусол, бузько. Лелека - символ любові до рідної землі.

Прилетів до нас здалека

У гніздо своє...

RODA

Naš kraj se odavno nazivao zemljom roda. Možda zato što su rode često gradile svoja gnijezda na slamnatim krovovima naših predaka. Zamislite rodu na gazdinstvu ljudi. Pogledajte ju dok stoji u gnijezdu. Mirno, kao domaćin pregledava dvorište, pažljivo pregledava gnijezdo, pažljivo čuva suprugu, a zatim i mlado potomstvo. Osjećamo se ugodno i dobro kad rode klepeću negdje u blizini.

Ova ptica je simbol mira, obilja, sreće, dobrote, majčinstva - opjevana u pjesmama i poetskim djelima. Rode s tugom napuštaju svoju domovinu. Zimuju u Južnoj Africi. Preljeću udaljenost od 20-25 tisuća kilometara. Prema vjerovanjima, rode donose proljeće na svojim krilima. S njihovim dolaskom poljoprivrednici počinju sjetvu proljetnih kultura i sadnju povrća. Narod je stvarao priče i poslovice o njima:

Rode su stigle - donijele proljeće izdaleka.

Pojavile su se rodine noge - nemoj nositi motiku iz vrta.

Rode simboliziraju obiteljsku toplinu, sreću, vjernost svojoj zemlji. Sada je nećete svugdje vidjeti, ovu prekrasnu pticu u Ukrajini nazivaju različitim imenima: crnorep, roda, busol, busko. Rode simboliziraju ljubav prema rodnoj zemlji.

СОЛОВЕЙ

Співа соловейко про сонце й хмаринку,
Про любов Україну, що квітне в барвінку...

Соловей - співучий символ України. Це свята і вільна Божа пташка, співець добра і кохання, символ весни і волі, високого натхнення і неперевершеного таланту. Навіть люди рівняються на нього, тому і кажуть про талановитого співака: „Співає, як соловейко!“.

Він передвісник справжньої весни в лісах та галях, але тільки тоді розпочинає оспівувати весну, коли нап'ється води з березового листа, і співає доти, поки не перецвітуть сади. Обсипається цвіт - поступово стихає солов'їний спів. Здавна соловейко вважався улюбленим птахом богині Лелі: як вона леліяла своєю увагою та покровительством молодих дівчат, так і він леліє своїм співом весну, людську душу і навіть кожне деревце, з якого можна почути його витьохкування. Цього співучого птаха настільки люблять всі, що назва «соловей» поступилася лагідному слову „соловейко“.

Нашу мову даремно називають солов'їною. Змалечку відкриває вона кожному свою красу та неповторність. Українська мова має різні спеціальні засоби для милозвучного звучання. Спрощення чи чергування звуків роблять її легкою для вимови. Українська мова звучить ніжно та мелодійно як спів соловейка.

SLAVUJ

Pjeva slavuj o suncu i oblaku,
O voljenoj Ukrajini, koja cvjeta u zimzelenu...

Slavuj je raspjevani simbol Ukrajine. To je sveta i slobodna Božja ptica, pjevač dobra i ljubavi, simbol proljeća i slobode, nadahnuća i neospornog talenta. Čak se i ljudi uspoređuju s njim, pa kažu o talentiranom pjevaču: „Pjeva kao slavujčić!“ On je preteča pravog proljeća u šumama i šikarama, ali počinje slaviti proljeće tek tada kad se voda napije brezinih listova i pjeva dok vrtovi ne procvjetaju. Cvijet pada - postupno jenjava slavujev pjev. Od davnina se slavuj smatrao omiljenom pticom boginje Leli: kako je ona čuvala svojom pažnjom i pokroviteljstvom mlade djevojke, tako i on njeguje svojom pjesmom proljeće, ljudsku dušu, pa čak i svako drveće s kojeg se može čuti njegovo cvrkutanje. Ovu pticu pjevicu toliko vole svi da je naziv „slavuj“ ustupio nježnoj riječi „slavujčić“.

Naš jezik nije uzalud nazvan slavujevim. Od najranije dobi otvara svakome svoju ljepotu i jedinstvenost. Ukrajinski jezik posjeduje različite posebne načine za ugodan zvuk. Pojednostavljenje ili izmjena zvukova čine je laganom za izgovor. Ukrajinski jezik zvuči nježno i melodiozno poput pjeva slavuja.

ЖУРАВЕЛЬ

Візьміть мене на крила, журавлі
І віднесіть до рідного порогу.
Нехай розвію батьківську тривогу -
Так довго жив я на чужій землі....
Візьміть мене на крила, журавлі....

Журавель - символ любові до рідної землі, і одночасно печалі, смутку і нестерпної постійної туги для тих, хто не може більше повернутися в рідні краї. Своїм курликанням кожен з них немов передає вічну біль усіх людей, які вимушено покинули свою Батьківщину.

Журавля називають птахом Сонця. Журавлині відльоти у вирій особливі. І не лише формою польоту - відомим журавлиним ключем або клином, а й самим змістом та метою осінніх та весняних перельотів. Коли люди бачать весняний журавлиний ключ, то кажуть що це не журавлі, а „веселки“ летять та несуть із собою безжурну весну та щасливе літо. Коли ж журавлі відлітають у вирій, то їхнє „кру- кру“ відчутно сумне і дійсно журливе, а тому й журавлине.

Облітав журавель сто морів, сто земель,
Облітав, обходив, ноги, крила натрудив.
Ми спитали журавля: Де найкраща земля?
Журавель відповідає - Краще рідної немає

П. Воронько

ŽDRAL

Uzмите me na krila, ždralovi
I odnesite do rodne kuće.
Neka se rasprši roditeljska tuga -
Toliko dugo živim na tuđem tlu...
Uzмите me na krila, ždralovi...

Ždral - simbol ljubavi prema rodnoj zemlji, istovremeno tuge, žalosti i neizdržive stalne čežnje za onima koji se više ne mogu vratiti u svoju domovinu. Svojim graktanjem svaki od njih kao da prenosi vječnu bol svih ljudi koji su prisiljeni napustiti svoju domovinu. Ždralove nazivaju pticom Sunca. Njihovi odlasci u tople krajeve su posebni. Ne samo oblikom leta - poznatim ždralovim ključem ili kljunom, već i samim sadržajem i svrhom jesenskih i proljetnih selidbi. Kad ljudi vide proljetni ždralov ključ, kažu da to nisu ždralovi, već „duge“ koje lete noseći sa sobom bezbrižno proljeće i sretno ljeto. Kad ždralovi lete u tople krajeve, njihovo „kru-kru“ odjekuje tužno i žalosno (stoga i naziv „ždral“).

Preletio je ždral, sto mora, sto zemalja,
Obilazio je, obilazio, noge, krila umorio.
Pitali smo ždrala: Gdje je najbolja zemlja?
Ždral odgovara - Bolje od rodne nema

P. Voronjko

ЗОЗУЛЯ

Кує зозуля у садку:
Ку-ку, ку-ку, ку-ку!
Тобі привіт, - мені привіт,
Бажає жити нам сто літ.

І. Січовик

Зозуля - символ суму і вдівства, весни і водночас нещастя, туги за минулим і страждань нерозважливої матері. Вона має віщий дар - „кукує“ людині літа, щасливе або нещасливе заміжжя. Може бути передвісником доброго чи поганого врожаю.

З усіх птахів першою летить у вирій і останньою прилітає зозуля. В народі кажуть, що на це є вагома причина: в зозулі зберігаються ключі, адже її вважають ключницею вирію. Тому не встигає вона висидіти пташенят і підкладає яйця у чужі гніздечка.

KUKAVICA

Pjeva kukavica u vrtu:
Ku-ku, ku- ku, ku-ku!
Tebi pozdrav, meni pozdrav,
Želi nam živjeti sto godina.

I. Sichovik

Kukavica - simbol tuge i udovištva, proljeća i istovremeno nesreće, čežnje za prošlim i patnje nepromišljene majke. Ona ima proročki dar - „kukanjem proriče“ čovjeku godine života, sretnog ili nesretnog braka. Može biti predznak dobre ili loše žetve. Od svih ptica, kukavica prva leti u tople krajeve, a posljednja se vraća. U narodu kažu da postoji važan razlog za to: u kukavice se čuvaju ključevi, jer je smatraju ključaricom toplih krajeva. Zato ne stigne podići mladunce i polaže jaja u tuđa gnezda.

ГОЛУБ

Гулі-гулі прилітайте,
Крихти хліба підбирайте.
Як же птицю величають,
Символ миру називають?

Голуб - символ щирої любові, злагоди й ніжності. Голуб і голубка в парі - символ вічної й вірної любові. Для всього людства - це птах усеземної любові, птах миру. Вважається, що хата, де водяться голуби, ніколи не знатиме пожежі.

Як „Божа птиця“, є символом чистоти і очищення, навіть жертвності. Його зображення часто застосовується в обрядово-ритуальному значенні, зокрема, фігурки голубів вишивають на рушниках і такими ж фігурками прикрашають весільний коровай. За багатьма повір'ями, голуба не можна ні вбивати, ні вживати в їжу, бо це - великий гріх, за яким не минути нещастя.

Згряя білих голубів в небо полетіла.
Подивіться ви на них, які гарні крила.
В чисте небо, у блакить, вільно і завзято.
Згряя білих голубів, полетіла з хати.
Пташка віри і надії, пташка невмируща.
Хай розвіють твої крила - морок всюдисущий.
Об'єднайте всю країну, подаруйте щастя.
Вже втомились наші люди від біди й напасті...
Подаруйте людям мир, подаруйте спокій.
Вже немає більше слів, тільки біль глибокий.
Подаруйте дітям мир, хай вони радіють.
Вірю в білих голубів, все вони зуміють...

Інна Карауш

GOLUB

Golub - simbol iskrene ljubavi, sklada i njeznosti. Golub i golubica u paru simboliziraju vječnu i vjernu ljubav. Za čitavo čovječanstvo, ova ptica je simbol univerzalne ljubavi, ptica mira. Vjeruje se da kuća gdje obitavaju golubovi nikada neće doživjeti požar. Kao „Božja ptica“, golub je simbol čistoće i pročišćenja, čak i žrtvovanja. Njegova slika često se koristi u obredno-ritualnom kontekstu, posebno na ručnicima gdje se vezu figurice golubova, a istim figuricama ukrašava se svadbeni kolač. Prema mnogim vjerovanjima, goluba se ne smije ubiti niti koristiti za hranu, jer to predstavlja veliki grijeh koji donosi nesreću.

ЖАЙВОРОНОК

Пташка ця маленька,
Лагідна, сіренька.
В небесах співає,
Сонце зустрічає.

Жайворонок - символ єдності Землі й Неба; він - співець хліборобського поля і небесної блакиті, бо своїм співом возвеличує хліборобську ниву до небес, а небесну блакить опускає до хліборобського лану... Він - „Божа птаха“, яка приносить весну на поле, бо першим з польових птахів повертається з вирію. Поле, над яким співає жайворонок, в належний час обігріється теплим Сонцем і зроститься благодатними дощами. Вважається, що з при-

льотом жайворонка треба розпочинати оранку і сівбу. Кажуть, коли жайворонок співає високо в Небі, то він молиться Богу, а як замовкає, то летить до Господа на сповідь... У розмовній мові, людей які рано лягають спати і рано встають, називають „жайворонками“. Жайворонки України зимують в північній Африці, вертаються в Україну на початку березня.

В небі жайворонки в'ються, заливаються - сміються,
Грають, дзвонять цілий день, і щебечуть і співають,
І з весною світ вітають, дзвоном радісних пісень.
Ось вони на землю впали, щось шепнули їй, сказали

І розтали знов у млі....

І щоб глянути на диво, виглядають полохливо
Перші проліски в землі.

О. Олесь

ŠEVA

Ševa - simbol jedinstva Zemlje i Neba; ona je pjevač polja poljoprivrednika i nebeskog plavetnila, jer svojim pjevanjem uzdiže polje do neba, dok nebesko plavetnilo spušta do polja... Ona je „Božja ptica“ koja donosi proljeće na polje, jer se prva vraća iz toplih krajeva među poljske ptice.

Polje na kojemu pjeva ševa će se u odgovarajuće vrijeme ugrijati toplim suncem i zaliti plodnim kišama. Smatra se da dolaskom ševe treba početi oranje i sjetvu. Kažu da kada ševa pjeva visoko na nebu, ona moli Boga, a kada utihne, leti Gospodu na ispovijed... U svakodnevnom govoru, ljude koji rano odlaze spavati i rano se bude uspoređuju sa ševama. Ševe Ukrajine zimuju u sjevernoj Africi i vraćaju se u Ukrajinu početkom ožujka.

ЛАСТІВКА

Маленька, чорненька, співає, щебече,
Під стріхою з глини зліпила гніздечко,
Роздвоєний хвостик, як ножички, має.
Як звати цю пташку, хто знає?

Цих гарних пташок легко розпізнати за швидкістю польоту та гарний роздвоєний гострий хвіст. Віртуозний політ - ось призначення ластівок. Ластівка - символ весни і відродження, добра і щастя. Вбити її - великий гріх, зруйнувати гніздо - накликати на себе велику біду. Благословенний той дім, на якому поселиться ластівчина сім'я... Божа благодать на ластівці через те, що в час, коли іудеї розпинали Христа, ластівки крали в них цвяхи. Тож ластівка-співу-

часниця долі людини. Ластівки зустрічаються майже у всіх країнах світу. Їх називають перелітними, так як на зиму вони відлітають на південь, а навесні поспішають назад.

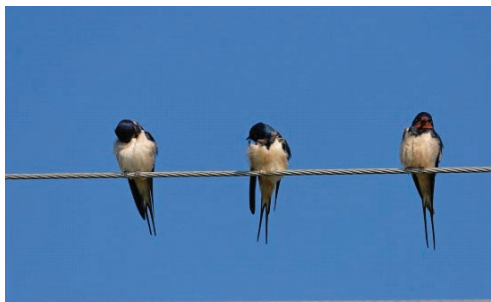
Ластівки - вправні будівельники. З грязі і трави вони ліплять глибокі чашечки і вистилають їх пухом. Виходять затишні будиночки, які кріпляться під дахами, на балках, на стінах будинків.

Де ти, ластівко, літала?
Де ти зиму зимувала?
- За лісами, за морями.
Я носила телеграми,
В них весела новина:
„Повертається весна!“

В. Марсюк

LASTAVICA

Ove lijepe ptice lako je prepoznati po brzini leta i lijepo razdvojenom oštrom uzorku repa. Virtuoзни лет - то је lastavica. Lastavica је симбол пролјећа і обнове, добробити і среће. Ubiti ju велики је grijeh; уништити гнијездо - призвати велику несрећу на себе. Blagoslovljena је кућа у којој се смјести lastavičina obitelj... Božja milost на lastavici је zbog toga што су, у vrijeme кад су Židovi razapinjali Krista, krale čavle. Dakle, lastavica је суучесница људске судбине. Lastavice се могу видјети готово у свим земљама свијета. Zovu ih selicama јер зими леће на југ, а у пролјеће се брзо враћају.

Lastavice су вјешти градитељи. Од блата і траве обликују дубоке чашице і облажу их пahuljama. Настају угодна гнијезда које се причвршћују испод кровова, на гредama, на зидовима зграда.

ЛЕБІДЬ

Білосніжні гарні птиці,
Дім будують на водиці,
Дуже схожі на гусей,
Обережні до людей!

Лебіді - символи Сонця і Добра, краси і вірного кохання. Вищий вияв вірності - лебедина вірність, а останній і найвагоміший життєвий крок - лебедина пісня...

Лебідь за свою силу, красу і величаву поставу давно і справедливо названий царем усіх водоплавних птахів. Білий як сніг, з блискучими прозорими невеликими очима, з оранжевим дзьобом і чорними лапами, з довгою, гнучкою й красивою шиєю, він невимовно прекрасний, коли спокійно пливе поміж очеретами по темно-синій, гладенькій поверхні води.

Як „святий птах“, він наділений незвичайно чистою і величною красою, в якій поєднуються сила і ніжність, пристрасть і духовність, вірність і жертвність. Лебідь і лебідка - символ безмежного кохання і непорушної вірності.

Коло берега лебеді білі,
Обіймались шалено крильми...
Вони зовсім зими не хотіли,
Вони просто не люблять зими...

Світлана Дубницька

LABUD

Labudovi - simboli Sunca i dobra, ljepote i vjerne ljubavi. Najviši izraz vjernosti - labudova vjernost, a posljednji i najvažniji životni korak je labudova pjesma...

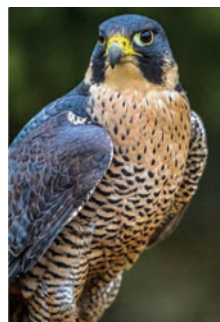
Labud je zbog svoje snage, ljepote i veličanstvenog držanja dugo i s razlogom nazvan kraljem svih vodenih ptica. Bijel kao snijeg, s blistavim prozirnim malim očima, narančastim kljunom i crnim nogama, s dugim, gipkim i prekrasnim vratom, nevjerovatno je lijep dok mirno pliva među trskom na tamnoplavoj, glatkoj površini vode.

Kao „sveta ptica“, obdaren je neobično čistom i veličanstvenom ljepotom u kojoj se spajaju snaga i nježnost, strast i duhovnost, vjernost i žrtvovanje. Labud i labudica - simboli su beskrajne ljubavi i nepokolebljive vjernosti.

СОКІЛ

Гей, гей, гей, соколи
Оминайте гори, ліси, доли.
Дзвінь, дзвінь, дзвінь, дзвіночку,
Степовий жайвороночку.

Сокіл в культурі багатьох народів є символом відваги і храбрості, а зірки соколині очі стали справжнім еталоном гострого зору. Наукова назва птаха є похідною від латинського слова *falk* (серп) і підкреслює серпоподібну форму крил у польоті. Ці горді птахи піддаються прирученню, але утримувати їх не просто - горда соколина вдача не терпить слабкості, а сокіл визнає тільки того господаря, якого поважає.

Українські козаки з повагою ставилися до цього птаха і крім полювання, використовували його в бойових діях. Недарма найправніших і найсміливіших козаків називали - соколами. Соколи вкрай важливі для підтримки природного балансу на планеті. Сокіл Сапсан - найшвидший представник земної фауни. Під час полювання він розвиває швидкість до 322 км за годину, пікіруючи на здобич. Сапсани дуже розумні і кмітливі птиці. Вони здавна використовуються мисливцями в соколиному полюванні. Люди, які займаються таким незвичайним видом полювання називаються сокольники.

SOKOL

Sokol u kulturi mnogih naroda simbolizira hrabrost i odvažnost, dok su sokolovi oči postale pravi uzor oštrog vida. Znanstveno ime ptice potječe od latinske riječi *falco* (srp) i ističe srpasti oblik krila tijekom leta. Ove ponosne ptice mogu biti pripitomljene, ali ih je teško zadržati - ponosni sokol ne podnosi slabost, a sokol priznaje samo gospodara kojeg poštuje. Ukrajinski Kozaci s poštovanjem su se odnosili prema ovoj ptici i, osim u lovu, koristili su je i u borbenim akcijama. Nije uzalud što su najvještiji i najhrabriji kozaci nazivani sokolima.

Sokoli su izuzetno važni za održavanje prirodne ravnoteže na planeti. Sapsan sokol je najbrži predstavnik kopnene faune. Tijekom lova postiže brzinu do 322 km na sat, uranjajući prema plijenu. Sapsani su vrlo pametne i lukave ptice. Dugo su korišteni od strane lovaca u sokolarskom lovu. Ljude koji se bave ovom neobičnom vrstom lova nazivamo: SOKOLARI.

ЧАЙКА

Над морем - сонце і блакить,
Ширяє чайка білокрила.
Ось хлопчик крикнув - і за мить
До нього чайка прилетіла.
Ось на плечі уже вона
Сидить, немов у себе вдома.
Напевно, чайка ця - ручна,
Давно із хлопчиком знайома.

А. Качан

Важко було б уявити озера чи моря без чайок. Ці птахи живуть скрізь, де можуть упіймати інших водних жителів або зібрати відходи. У слов'янських мовах слово „чайка“ почали використовувати з 18 століття. Найдавніша форма „чайка“ зустрічалася в літописах, наприклад, „Слові про похід Ігорів“.

Морські чайки мають плавальні перетинки, чудово плавають і навіть здатні заснути на воді. Чайки є інтелектуальними та цікавими пернатими, які здатні грати в ігри, красти здобич у інших птахів, а також переслідувати інших тварин.

У багатьох культурах чайка вважалася символом універсальності, свободи і безтурботного способу життя. В Україні чайка - символ засмученої жінки, котра стала чайкою по смерті свого чоловіка, а також символ матері-України, яка породила своїх дітей при битій дорозі, тому доля в таких дітей - нелегка, а доля матері сумна.

GALEB

Teško je zamisliti jezera ili mora bez galebova. Ove ptice žive svuda gdje mogu uhvatiti druge vodene stanovnike ili sakupiti otpad. U slavenskim jezicima, riječ „galeb“ počela se koristiti od 18. stoljeća. Najstariji oblik „galeb“ pojavljuje se u kronikama, primjerice u „Slovu o pohodu Igorevu“. Morski galebovi imaju plivačke membrane, odlično plivaju i čak mogu zaspati na vodi. Galeb je inteligentna i zanimljiva ptica sposobna za igre, krađu plijena od drugih ptica te proganjanje drugih životinja. U mnogim kulturama galeb se smatra simbolom univerzalnosti, slobode i bezbrižnog načina života. U Ukrajini, galeb je simbol tužne žene koja postaje galeb nakon smrti svog supruga, kao i simbol majke - Ukrajine, koja rađa svoju djecu na uništenom putu, pa je sudbina takve djece teška, a sudbina majke tužna.

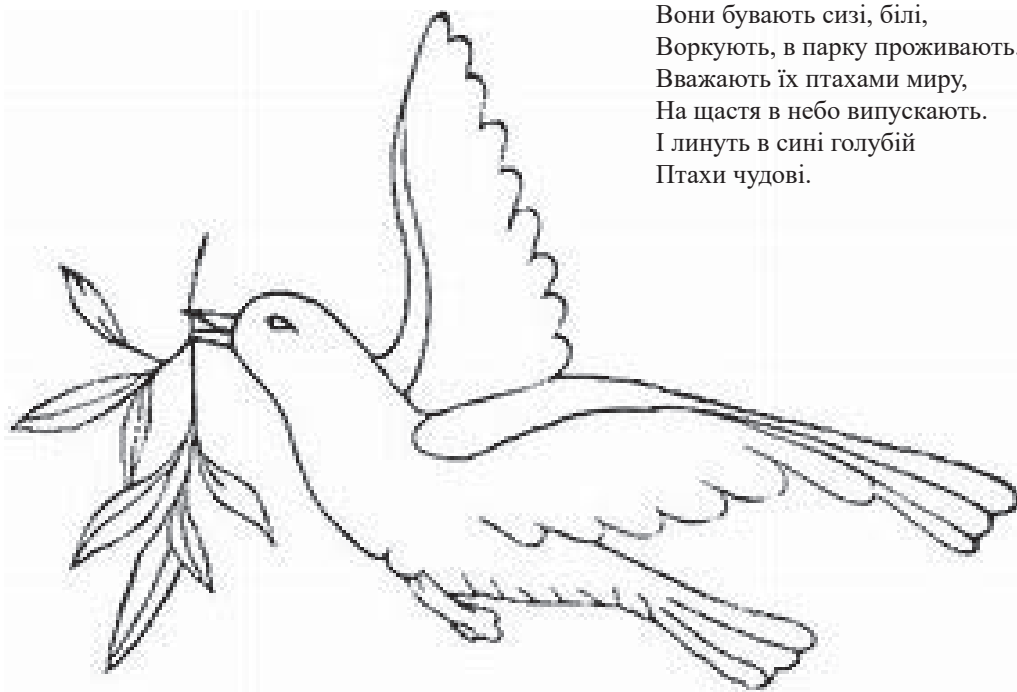

**НАМАЛЮЙ, РОЗФАРБУЙ, ВІДГАДАЙ
НАСРТАЙ, ОВОЛІ, ОДГОНЕТНІ**

Ти відгадай мою загадку,
Вгорі тремтить сіренька цятка,
Й пісні співає голосні.
Та жаль, що тільки навесні.
Ну називай же без відмовок,
Що ця пташка...

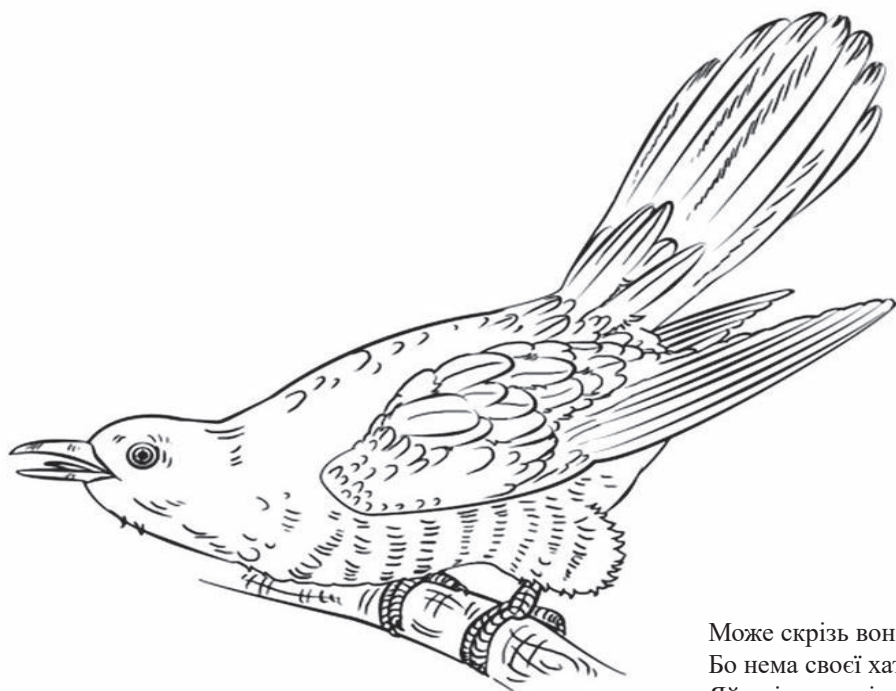

Вони бувають сизі, білі,
Воркують, в парку проживають.
Вважають їх птахами миру,
На щастя в небо випускають.
І линуть в сині голубій
Птахи чудові.

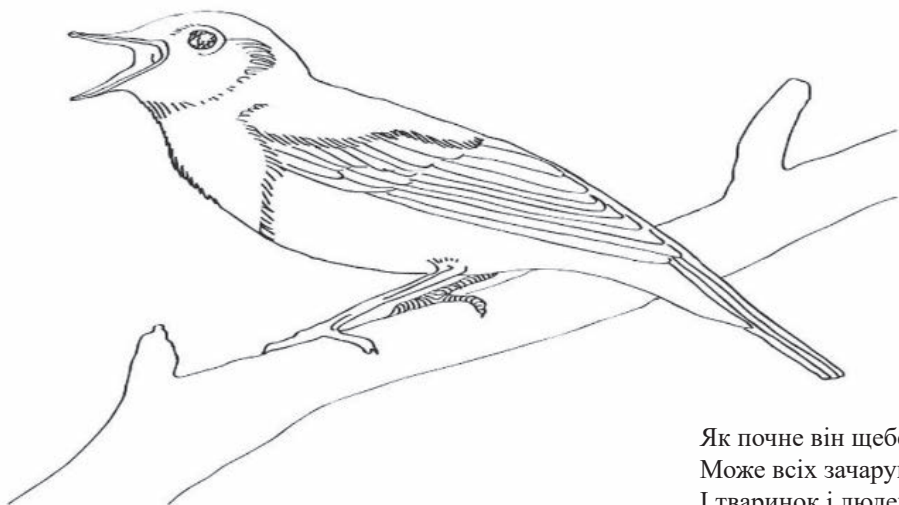
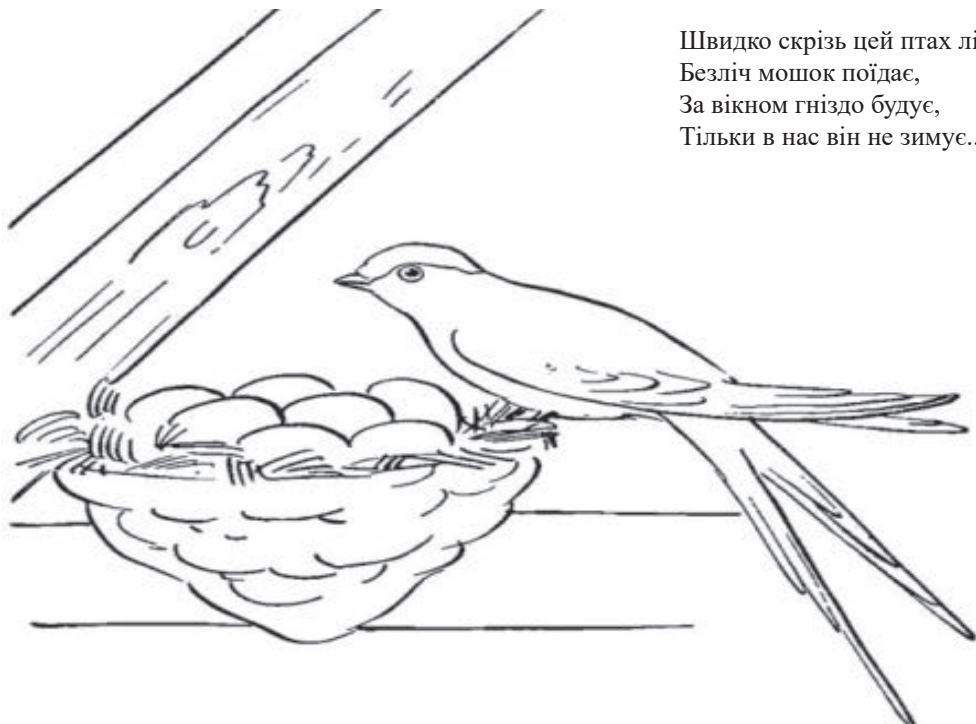

Тендітна шия, ніжний стан,
Ця птаха білокрила,
Нехай шипить, а не співа,
Все ж людство полонила.
Прикраса паркових озер,
Яку зустрінеш зрідка -
Красуня дивна на воді,
Білесенька...

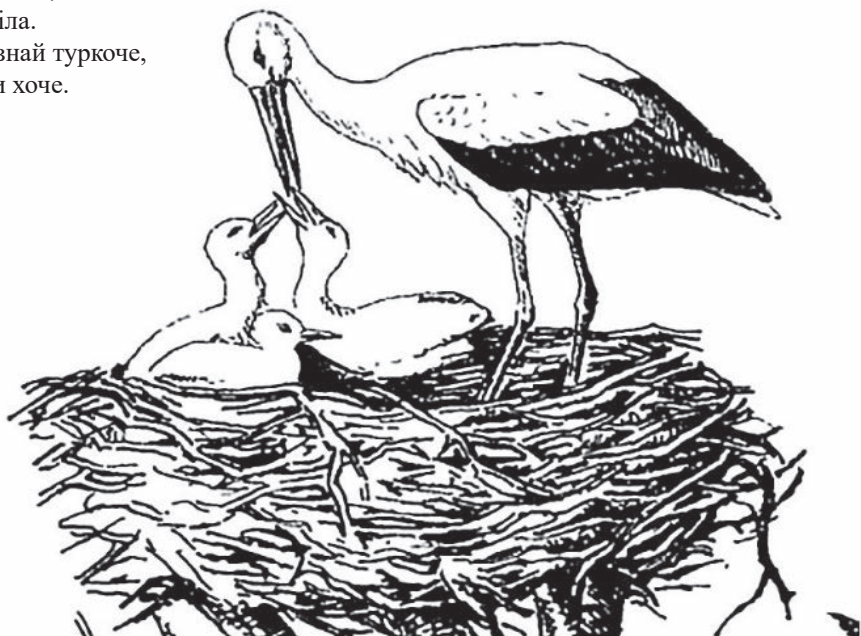
Може скрізь вона літати,
Бо нема своєї хати.
Яйця іншим підкидає,
Скільки кому жити - знає!

Швидко скрізь цей птах літає,
Безліч мошок поїдає,
За вікном гніздо будує,
Тільки в нас він не зимує...

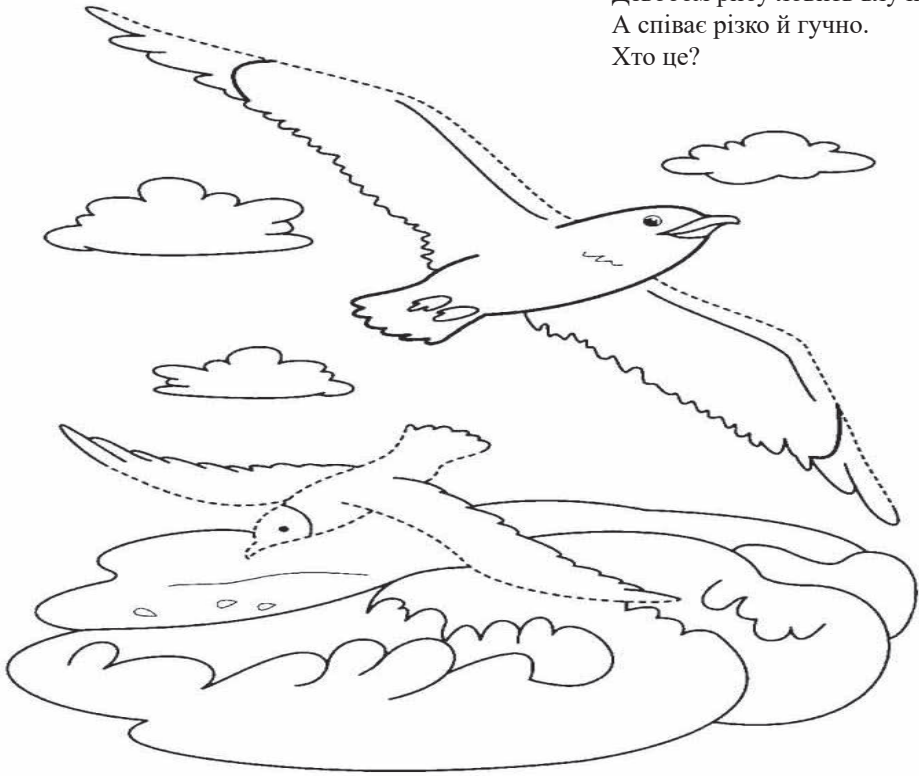
Як почне він щебетати-
Може всіх зачарувати!
І тваринок і людей
Вразить співом...

Довгонога, чорно-біла,
 У гніздо на хату сіла.
 Довгим дзьобом, знай туркоче,
 Ніби щось сказати хоче.
 - Де ж це ти була?
 - Далеко!
 - Як зовуть тебе?

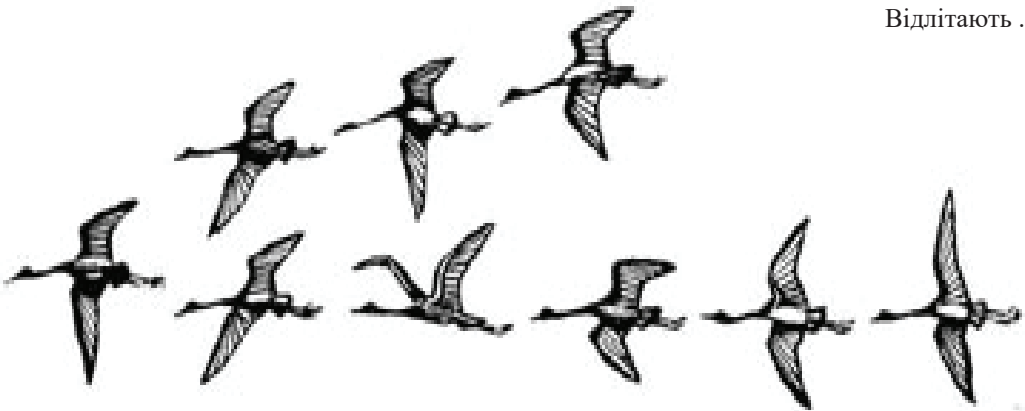
Для мисливця допомога
 Як летить - птахам тривога!
 Має дуже гострий зір,
 Цініться із давніх пір!

Птаха ця живе на морі,
Там літає на просторі,
Дзьобом рибу ловить влучно,
А співає різко й гучно.
Хто це?

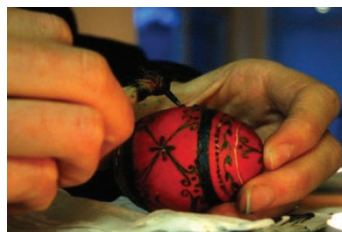
Дивний ключ у небі лине,
Не залізний, а пташиний.
Цим ключем в осінній млі

Відлітають ...

ПИСАНКА

Подаруй ми писаночку,
Відкрий душу - весняночку,
Поєднайся із-зі мною,
Привітайся із весною.

Сьогодні важко знайти людину, яка б не знала або не чула про українську писанку, про її магічну силу. Упродовж століть звичай розмальовувати курячі яйця переріс у чудове народне мистецтво. Із писанкою на Великдень пов'язують сповідання на нове щастя, добробут, силу, здоров'я. Мистецтво писанки йде від серця, від душі, від Бога. Дивуєшся, звичайні люди створюють за допомогою бджолиного воску, фарби, писальця такі високохудожні духовні твори. Візьмеш у руки писанку - сам робишся кращим, добрішим, ласкавішим. Не випадково й гуцульські дівчата на Великдень дарують легеням коло церкви найкращі писанки, вірячи у кращу долю.

Отже писанка - це яйце, декороване традиційними символами, які пишуться за допомогою воску й барвників. Дослідники вважають, що українська писанка має понад 100 символічних малюнків.

Минали століття. Секрети мистецтва писанки передавалися із покоління в покоління. І одного разу народилася ідея створити єдиний у світі музей писанки. Відкриття музею відбулося 1987 року. На той час він розташовувався у Коломийській церкві Святого Благовіщення. Своє друге народження музей пережив у 2000 році. У рекордний срок - усього за 90 днів - було збудовано споруду, яка стала єдиним у світі музеєм писанкового мистецтва. Цей незвичайний музей вибудований у формі величезного яйця, що сягає у висоту 14 метрів. Приміщення музею налічує три поверхи і повністю виконане з кольорового скла. Горище прикрашене розмальованим сонцем та зірками. У музеї зберігається особлива колекція писанок - з автографами почесних відвідувачів музею: художників, громадських та політичних діячів. Усього колекція музею налічує понад 6000 експонатів не лише з України, а й з усього світу.

В руках у мене писанка,
На ній мені написано:
Щоб я була, як квітка,
як сонечко улітку.

PISANICA

Danas je teško pronaći osobu koja ne bi znala ili čula o ukrajinskoj pisanici, o njenoj magičnoj snazi. Tijekom stoljeća, običaj ukrašavanja kokošjih jaja prerastao je u predivnu narodnu umjetnost. S pisanicom na Uskrs povezane su želje za srećom, blagostanjem, snagom i zdravljem. Umjetnost pisanja jaja dolazi iz srca, duše, od Boga. Iznenađuje kako obični ljudi stvaraju takve umjetničke duhovne radove pomoću pčelinjeg

voska, boja i pisaćih alatki. Držeći pisanicu u ruci, ljudi postaju bolji, ljubazniji. Nije slučajno što huculske djevojke na Uskrs daruju najljepše pisanice mladićima oko crkve, vjerujući u bolju sudbinu. Dakle, pisanica je jaje ukrašeno tradicionalnim simbolima koji se pišu pomoću voska i boja. Istraživači smatraju da ukrajinska pisanica ima više od 100 simboličkih crteža.

Prošla su stoljeća. Tajne umjetnosti pisanja jaja prenosile su se iz generacije na generaciju. I jednog dana rodila se ideja stvaranja jedinstvenog muzeja pisanica u svijetu. Otvorenje muzeja bilo je 1987. godine. Tada se nalazio u crkvi Sv. Blagovijesti u Kolomyji. Muzej je doživio svoje drugo rođenje 2000. godine. U rekordnom roku, za samo 90 dana izgrađena je zgrada koja je postala jedinstveni muzej pisanica. Taj neobičan muzej izgrađen je u obliku ogromnog jajeta visokog 14 metara. Zgrada muzeja ima tri kata i potpuno je izgrađena od šarenog stakla. Tavan je ukrašen oslikanim suncem i zvijezdama. U muzeju se čuva posebna kolekcija pisanica - s potpisima počasnih posjetitelja muzeja: umjetnika, javnih i političkih ličnosti. Ukupno, muzejska zbirka broji preko 6000 eksponata ne samo iz Ukrajine, već i iz cijelog svijeta.

Muzej Pisanica u gradu Kolomyja, Ukrajina

RECENZIJA

Čitajući ovu jedinstvenu dvojezičnu knjigu, ne može se izbjeći plimi ljubavi i čežnje za voljenom domovinom Ukrajinom.

Na jednostavan i pristupačan način, poštujući najvažnije didaktičke principe, čitatelju se podastiru najvažnije osobine Ukrajine, predstavljajući njeno prirodno blago, društvene običaje, tradiciju ali i pismo i jednostavnije primjere književnog izričaja.

Knjiga je namijenjena djeci mlađeg osnovnoškolskog uzrasta, koristi interaktivne vježbe i emocionalnu motivaciju.

Ali ovu knjigu, mogu isto tako, s velikim interesom i zadovoljstvom, čitati i proučavati i starija djeca, kao i odrasli.

Zato je izvrsno što su se autorice potrudile na jednom mjestu prikupiti i uspješno prezentirati abecedu pojmova ljubavi i odanosti svojoj domovini, koja na jednostavan i nepretenciozan način može služiti svima i biti u širokoj uporabi.

Snežana Birtić, prof. pedagogije

Використана література, картинки і фотографії:

Korištena literatura, slike i fotografije:

1. Біняшевський Е. Українські писанки. – К.:Мистецтво, 1968
2. Воропай О. Звичаї нашого народу. - К., 1993
3. Дмитренко М., Народні повір'я. – К., 1994.
4. Долинна О.П. Український словоспів. Посібник – хрестоматія. К.2003
5. Клід І. Свята мого дитинства. – Т., Навчальна книга – Богдан,2001.
6. Лозко Г. Українське народознавство. – К., 1995.
7. Сапіга В.К. Українські народні свята та звичаї, - К. Знання України 1992.
8. Лаврик О.В., Орлова Ю.Б., Чарівна Україна.- Х.:Аргумент Принт,2012
9. Міністерство оборони України. Офіційний веб сайт
10. Топ-10 найдивовижніших творинь природи на території України (фото)
11. Джерело: <https://dovidka.biz.ua/rozpovid-pro-chorne-more>
12. Пам'ятки Києва: Топ-10 місць
13. Новини Запоріжжя – сайт запорозька Січ
14. Народний оглядач. Сокіл
15. Сокіл як символ визвольної боротьби українців — UCI Online
16. Animation Portrait of the Young Ukrainian Girl in Traditional Clothes - - Stock Vector - Illustration of fashion, growth: 114035116
17. Page 32 | Woman Pointing Down Images - Free Download on Freepik
18. Всеукраїнський портал з підготовки до ЗНО
19. Вбрання чоловіче святкове. Середня Наддніпрянщина. Київщина Музей Івана Гончара.
20. Про Україну. Скарбниця українського народу.
21. <https://about-ukraine.com/dvanadtsyat-misyatsiv-roku/>